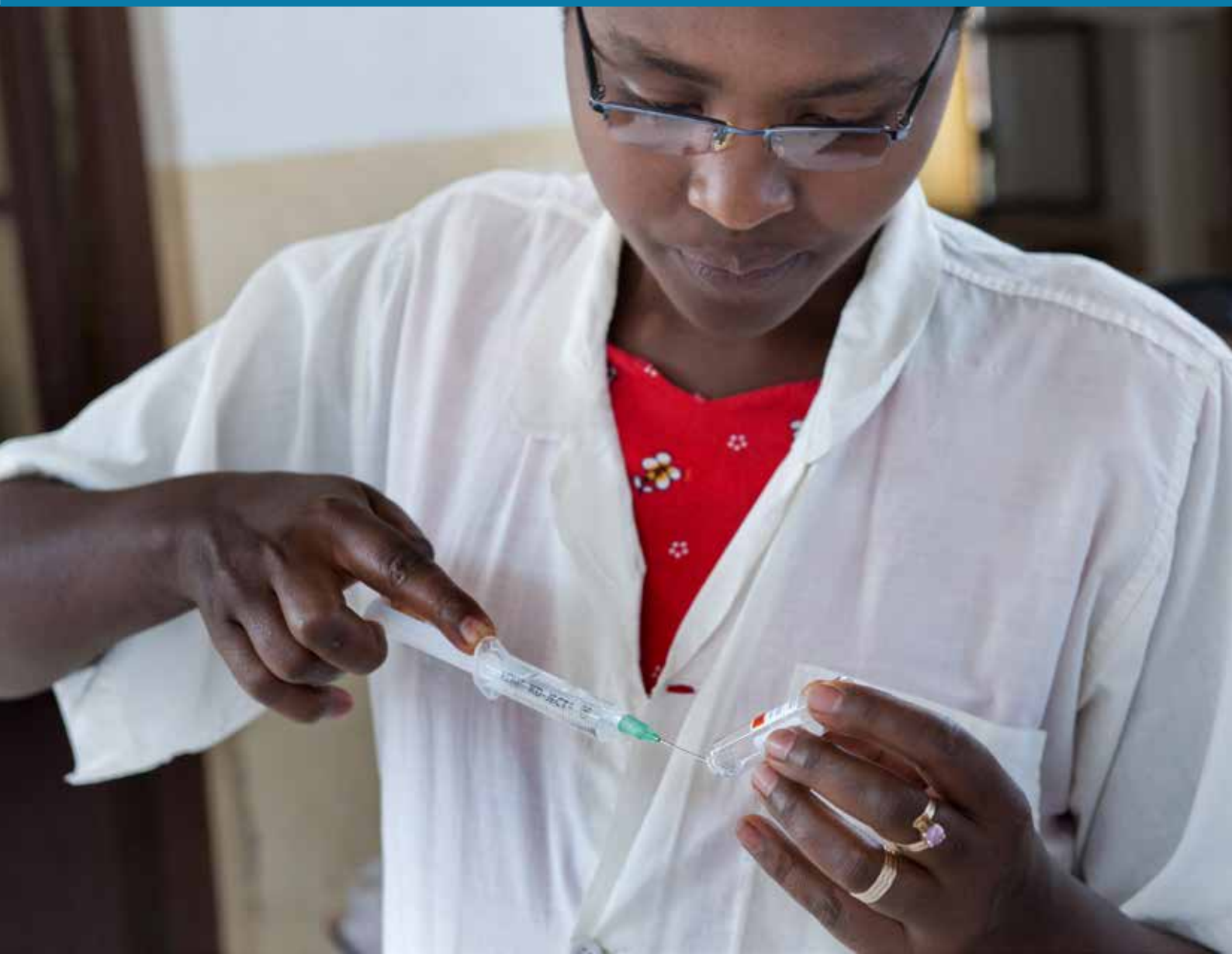

Norads årsrapport 2020

Norads årsrapport 2020

Mars 2021

Norad
Direktoratet for utviklingssamarbeid
Postboks 1303 Vika, 0112 OSLO
Besøksadresse: Bygdøy allé 2, Oslo

Tlf: +47 23 98 00 00 / Fax: +47 23 98 00 99
www.norad.no / postmottak@norad.no

Omslagsfoto: Ken Opprann
ISBN: 978-82-8369-008-8

Innholdsfortegnelse

Del I: Leders beretning	3
Del II: Introduksjon til Norad og hovedtall	5
Del III: Årets aktiviteter og resultater	7
1. Norads hovedoppgaver iht. instruks	7
1.1. Forvalte tilskudd på utviklingsfeltet	7
1.2. Gi bistandsfaglige og forvaltningsfaglige råd	8
1.3. Utvikle og drifte forvaltningssystemene for bistand	11
1.4. Dele norsk kompetanse med utviklingsland - Kunnskapsbanken	11
1.5. Initiere og gjennomføre uavhengige evalueringer	12
1.6. Kommunisere om langsiktig utviklingssamarbeid og resultater	13
2. Tematiske føringer og oppdrag i tildelingsbrev fra UD	15
2.1. Moderne slaveri og skadelige skikker	15
2.2. Sårbare stater og konfliktsensitiv innretning av norsk bistand	16
2.3. Kampen for grunnleggende menneskerettigheter	17
2.4. Økt jobbskaping og investeringer i utviklingsland. Risikoavlastning og garantier	17
2.5. Økt innsats mot sult	18
2.6. Innsatsen for bærekraftig landbruk i Afrika sør for Sahara styrkes	19
2.7. Bistandsbudsjettet støtter målene i Parisavtalen	19
2.8. Gjennomgang av Olje for utvikling-programmets målsettinger og profil	19
2.9. Studiefinansiering for utvikling	20
2.10. Regionalt forsknings- og høyere utdanningssamarbeid innen klima og havforvaltning ...	20
2.11. Nye avtaler kvalifiserer for bruk av policy-markør 'gender equality'	20
3. Andre føringer og oppdrag i tildelingsbrev fra UD – Norads oppfølging	21
3.1. Statistikk	21
3.2. Partnerland og samarbeidsland	21
3.3. Samarbeidspartnere og organisasjoner som støttes er effektive og oppnår resultater ...	22
3.4. Bruken av følgeevalueringer og følgeforskning styrkes	22
3.5. Digitalisering er fremmet i samarbeidet med partnere i utviklingssamarbeidet	23
3.6. Mulig effektivisering der det er mange avtaler med samme multilaterale partner	23
3.7. Andre oppdrag	24
4. Klima- og skogsatsingen	25
4.1. Prioriteringer for 2020	25
4.1.1. Porteføljens bidrag til bærekraftig utvikling og bærekraftsmålene	25
4.1.2. Effektiv forvaltning og rådgivning	26
4.1.3. Evaluering	26

4.1.4. Synliggjøring av resultater	27
4.2. Oppdrag	27
Del IV: Styring og kontroll i virksomheten.....	29
Likestillingsredegjørelse	29
Forebyggende sikkerhet og beredskap	29
Nulltoleranse for økonomiske misligheter	30
Fellesføringer fra regjeringen.....	31
Del V: Vurdering av framtidsutsikter.....	32
Del VI: Årsregnskap	33
Vedlegg.....	43

Del I: Leders beretning

Fjoråret ble preget av covid-19. Pandemien påvirket land og samfunnssektorer over hele verden. Konsekvensene har vært omfattende for fattige land og særlig sårbare grupper. Norad var raskt ute med å vurdere hvordan vi best kunne bidra med å tilpasse norsk bistand til pandemien. En viktig del av dette arbeidet var å omdisponere budsjettmidler, ikke bare til helsetiltak, men også til tiltak for å redusere konsekvensene for fattige land. Ulike tidsbegrensede tiltak innenfor sentrale vedtatte rammer ble også innført for at partnere raskt kunne gjøre nødvendige justeringer og tilpasninger.

Koronapandemien reiser fundamentale spørsmål om hvordan internasjonale partnere best kan bistå utviklingsland i å komme seg gjennom og ut av krisen. I publikasjonen '[Bistand i koronapandemiens kjølvann](#)' samlet vi analyser fra Norads fagekspertise, med hovedtrekk og utfordringer på enkelte nøkkelområder.

Norad opprettet et prosjektteam innen global vaksine og helse. Teamet bidro til gjennomføringen av Norges arbeid i 'Access to Covid-19 Tools Accelerator' (ACT-A) og det internasjonale initiativet for rettferdig tilgang til vaksine mot covid-19 (COVAX).

Norads rolle og oppdrag endret seg etter reform i bistandsforvaltningen. Målet var å tydelig skille ansvaret mellom Utenriksdepartementet (UD) og Norad. Betydelige midler og ansvar for forvaltningen av multilaterale organisasjoner ble overført. Norad forvalter nå om lag halvparten av det norske bistandsbudsjettet. Det har vært et godt samarbeid mellom virksomhetene i 2020 for å arbeide fram forslag til nye prosedyrer og styringsdokument, herunder ny styrings- og økonomiinstruks.

Norads nye strategi ble lansert i 2020 og skal ta organisasjonen fram mot 2030. Med bærekraftsmålene som ramme, skal vi sette penger i arbeid og bidra til å nå de store endringene og resultatene. Fakta skal ha makta i det vi gjør – og valgene vi tar.

Forsvarlig og effektiv forvaltning av tildelte midler var en hovedprioritet. Norad forvaltet i underkant at 18,7 milliarder kroner i 2020. Dette er en betydelig økning fra 2019, da Norad forvaltet vel 11,5 milliarder kroner. Med betydelig usikkerhet, endrede rammevilkår og omdisponeringer som følge av covid-19 og sene tildelinger, er Norad meget fornøyd over å ha hatt full utnyttelse av tildelte midler og utbetalt hhv. 100 og 99,5 prosent av tilskuddsmidler tildelt fra UD og Klima- og miljødepartementet (KLD).

I 2020 kunne bedrifter for første gang søke om subsidier av garantipremier og finansiell rådgivning i krevende markeder. Med slik støtte kan norske midler bidra til å utstede etterspurte betalingsgarantier for fornybarprosjekter i Afrika. Potensielt vil dette ha en katalytisk effekt og utløse investeringer samt bidra til jobbskaping.

Norad var også i 2020 en sentral bidragsyter i prosesser ledet av departementene. Vi har også bistått ambassader og delegasjoner med rådgivning og kvalitetssikring, særlig til ambassader i Norges partnerland, og i forbindelse med Klima- og skogsatsingen under KLDs ansvarsområde.

Norads årlige kampanje om bærekraftsmålene, 'Verdens viktigste mål' og presentasjon av offisiell norsk bistandsstatistikk og 'Tall som teller' ble i 2020 gjennomført digitalt. Det ble også Noradkonferansen som ble utsatt til januar 2021. Oslo Tropical Forest Forum er utsatt til 2022.

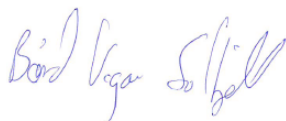
Prosjekt Grønnere Norad ble lansert i 2020 for å bidra til målene i Parisavtalen. Et av prosjektets mål er å sørge for at Norads daglige virksomhet er i tråd med globale og norske utviklingsmål. Prosjektet skal også se på hvordan klima og miljø kan bli førende for inngåelse av nye partnerskap og initiativer.

Resultatportalen ble lansert desember 2020. Tilskuddsportalen ble benyttet til utlysning av seks tilskuddsordninger i Norad. I 2020 et det tatt et stort steg i retning av at hele syklusen skal kunne forvaltes i portalen. Usikkerhet rundt ny felles departementsplattform har imidlertid medført forsinkelser i integrasjonsarbeidet.

Etter en lang omstillingsprosess og ansettelsesstopp kunne Norad i 2020 utlyse stillinger eksternt.

Norad har samlet sett levert godt på oppdraget i 2020. Covid-19 har påvirket hverdagen til Norads medarbeidere. Jeg er imponert over hvordan alle har trådt til fra sine hjemmekontorer, tilpasset seg en ny hverdag og tatt i bruk nye digitale verktøy. En stor takk til medarbeidere, arbeidstakerorganisasjonene og vernetjenesten for innsats og samarbeid i 2020 og for tett dialog om smittevern og arbeidsmiljø i en krevende situasjon.

Oslo, 12. mars 2021

A handwritten signature in blue ink, reading "Bård Vegar Solhjell".

Bård Vegar Solhjell
direktør

Del II: Introduksjon til Norad og hovedtall

Hovedoppgaver og organisasjon

Norads oppgaver var i 2020 forankret i Instruks for Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) gitt ved kongelig resolusjon av 31. januar 2020 som trådte i kraft 1. februar 2020.

Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) er administrativt underlagt Utenriksdepartementet (UD). I saker som gjelder klima- og skogsatsingen, er Norad underlagt Klima- og miljødepartementet (KLD).

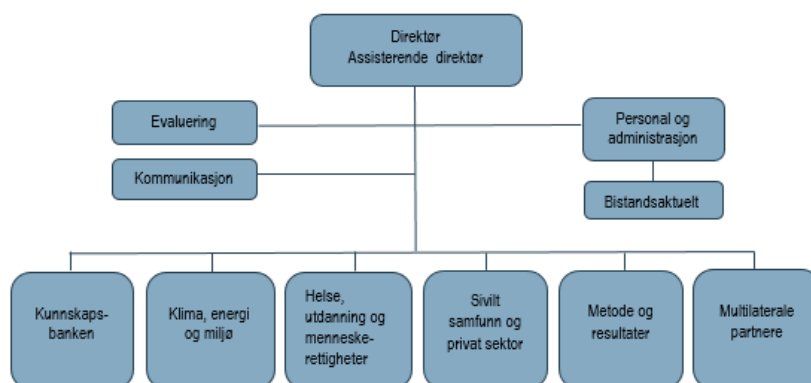
Norad har som hovedoppgave å:

- forvalte tilskudd på utviklingsfeltet i henhold til årlig tildeling fra Utenriksdepartementet og Klima- og miljødepartementet
- gi bistandsfaglige og forvaltningsfaglige råd til Utenriksdepartementet, utenriksstasjonene og Klima- og miljødepartementet
- utvikle og drifte forvaltningssystemene for bistand
- dele norsk kompetanse med utviklingsland gjennom bruk av norske fagmiljø
- initiere og gjennomføre uavhengige evalueringer av utviklingssamarbeidet og klima- og skogsatsingen
- kommunisere om langsiktig utviklingssamarbeid og resultater

I saker som gjelder klima- og skogsatsingen, ivaretar Norad de samme oppgaver overfor Klima- og miljødepartementet.

Norad disponerer årlige tildelinger fra Utenriksdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Tildelinger og føringer gis i årlige tildelingsbrev.

Organisasjonskart

Norad ble ledet av direktør Bård Vegar Solhjell. I tillegg til direktøren besto ledergruppen per 31. desember 2020 av Marit Brandtzæg (assisterende direktør), Martha Haukaas, Wenche Fone, Erik Aakre, Paul Fife, Stig Traavik, Liv Sigurdsson, fung. avdelingsdirektør Heidi S. Hegertun og fung. avdelingsdirektør Siv Lillestøl. Norad er lokalisert i Bygdøy Allé 2 i Oslo.

Utvalgte hovedtall

Samlet tildeling post 01-99	2019	2020		
		U D	KLD	Total
Samlet tildeling post 01-99	11 945 736	17 583 840	1 563 784	19 147 624
Driftsmidler				
Samlet tildeling ordinær driftspost 141.01 og 1482.01*	326 520	298 115	37 244	335 359
Driftsutgifter/kostnader 141.01 og 1482.01	313 816	282 880	32 169	315 049
Utnyttelsesgrad samlet tildeling post 141.01 og 1482.01	96,1 %	94,9 %	86,4 %	93,9 %
Driftsmidler 141.01 og 1482.01, andel av tilskuddsmidler	2,7 %	1,6 %	2,1 %	1,7 %
Lønnsandel av driftsutgifter 141.01 og 1482.01	73,8 %	78,9 %	57,9 %	76,7 %
Lønnsutgifter inkl. sosiale kostnader pr årsverk	926 614	1 011	931	1 004
Antall årsverk per 31. desember**	251,0	220,7	20,0	240,7
Tilskuddsmidler				
Tildeling, tilskuddsposter	11 551 438	17 170 705	1 526 540	18 697 245
Antall budsjettposter	16	28	1	29
Utnyttelsesgrad tilskuddsposter samlet, i prosent	99,5 %	100,0 %	99,5 %	99,9 %

*omfatter ikke 140.21 og 141.21

**Grunnlaget for årsverk er fom 2020 rapport fra SAP som kom i 2020. Ulikt grunnlag gjør at tall ikke kan sammenlignes med foregående år.

Del III: Årets aktiviteter og resultater

Norad gir under punkt 1 vår vurdering av innsats, aktiviteter og måloppnåelse for hver av direktoratets hovedoppgaver. Vi omtaler også enkelte eksempler på Norads leveranser og resultater av disse. Under punkt 2 og 3 svarer vi ut føringer og oppdrag gitt i tildelingsbrev fra UD i 2020. Tilsvarende svarer vi ut føringer og oppdrag fra KLD under punkt 4 og i vedlegg 2. Samlet rapport over resultater innen budsjettpostene Norad forvalter gis i vedlegg 1 (UD) og 2 (KLD).

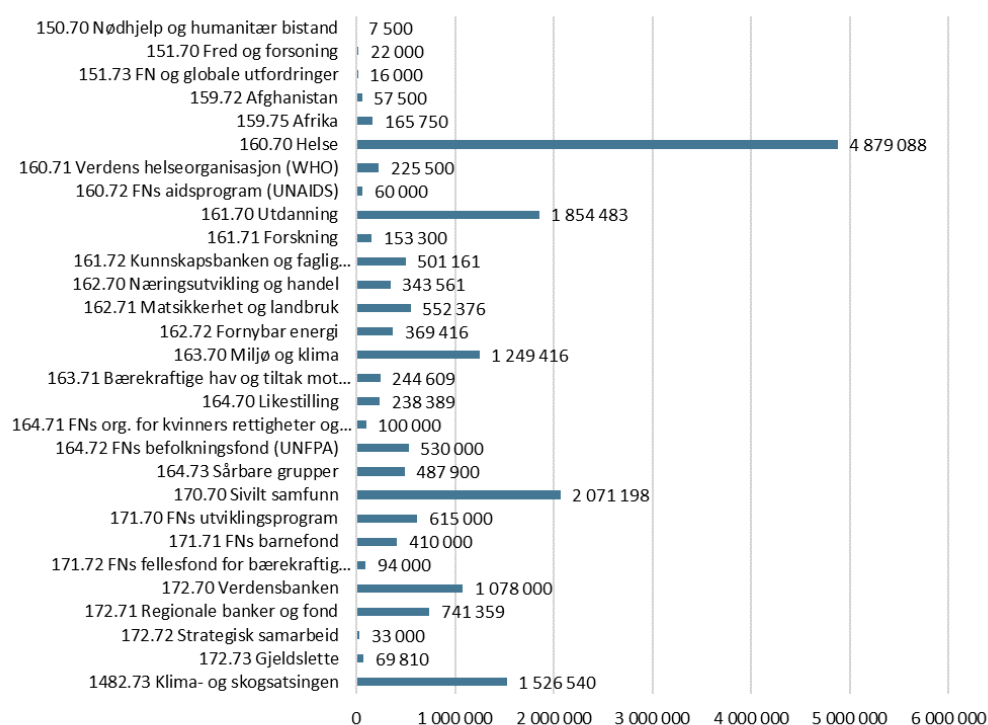
1. Norads hovedoppgaver iht. instruks

For at bistandsforvaltningen som helhet skal lykkes, er kunnskapsdeling nødvendig for at vil skal kunne trekke i samme retning mot felles mål. I tillegg til kunnskapsproduktene som er utarbeidet på en rekke områder har Norad framskaffet lærdom gjennom evalueringer og studier (vedlegg 3), og delt kunnskap i ulike arrangementer (vedlegg 5). Oversiktene supplerer den øvrige omtalen av Norads arbeid, herunder kunnskapsdeling gjennom Kunnskapsbanken og andre programmer, og gir en god oversikt over Norads faglige produksjon og kommunikasjon av bistandsfaglige problemstillinger og resultater.

1.1. Forvalte tilskudd på utviklingsfeltet

Norad forvaltet tilskudd i tråd med mål for den enkelte budsjettpost. Totalt forvaltet Norad i underkant av 18,7 mrd. kroner, fordelt på 29 budsjettposter. Norad leverer resultater innen hele bredden av regjeringens satsingsområder. Norads støtte har gått via globale initiativer, multilaterale organisasjoner, bedrifter og via norske, lokale og internasjonale organisasjoner og offentlige institusjoner.

Tilskuddsmidler tildelt 2020, fordelt på budsjettpost (1 000 kroner)

Tildelingene forvaltes i tråd med overordnede føringer, gjeldende regelverk og ulike ordningsregelverk. Flere av tilskuddsordningene er konkurransebaserte og lyses ut, enten direkte eller ved allmenn utlysning. Betydelige midler og forvaltningen av multilaterale organisasjoner ble overført fra UD til Norad i 2020. Norad forvalter nå om lag halvparten av det norske bistandsbudsjettet.

Gitt betydelig usikkerhet knyttet til framdrift i pågående programmer som følge av covid-19, har Norad foretatt nødvendige justeringer av utbetalingstakt i en rekke avtaler. Usikkerhet knyttet til tilgjengelige økonomiske rammer som følge av betydelige omdisponeringer i revidert nasjonalbudsjett og nysalderingen for 2020 førte til forsinket framdrift i planleggingen av en del nye satsinger og inngåelse av avtaler.

Vi har foretatt nødvendige tilpasninger og interne omdisponeringer innen de ulike budsjettpostene i tråd med UD's generelle føringer.

Med betydelig usikkerhet, endrede rammevilkår som følge av covid-19 og sene tildelinger er vi meget fornøyde med at vi utbetalte 100 prosent av tildelte midler fra UD, 99,5 prosent av midler fra KLD.

For å møte tilskuddsmottakernes utfordringer som følge av covid-19, etablerte Norad ulike tidsbegrensende unntak fra avtalte vilkår, innenfor sentralt vedtatte rammer.

Reduksjon av antall avtaler

Det gjøres et kontinuerlig arbeid i Norad for å holde antallet tilskuddsavtaler på rett nivå. Norad hadde ved inngangen til året 779 avtaler på programområde 03 *Internasjonal bistand*. Antallet avtaler økte med delegering av ytterligere budsjettmidler gjennom året. I tillegg til at nye satsinger ble lagt til Norad, ble det gjennom 'overføringsprosjektet' overført rundt 65 tiltak i form av løpende eller nye avtaler fra UD. Antall avtaler ved utgangen av 2020 var 877.

Se også omtale under punkt 3.5 om effektivisering av det multilaterale samarbeidet.

1.2. Gi bistandsfaglige og forvaltningsfaglige råd

Norad har vært en sentral bidragsyter i prosesser ledet av departementene, og bistått ambassader og delegasjoner med rådgivning og kvalitetssikring, særlig til ambassader i Norges partnerland, og i forbindelse med Klima- og skogsatsingen under KLDs ansvarsområde.

Norad bidro med rådgivning i en rekke prosesser med multilaterale partnere i 2020 hvor UD ivaretok styrearbeidet, herunder bidrag til formelle styremøter og posisjonsnotater og til strategidokumenter og andre arbeidsprosesser. Mye av arbeidet var covid-19 relatert, men også knyttet til pågående prosesser. En større innsats var rådgivning for trustfundreform i både Verdensbanken og Afrikabanken, noe som hadde innvirkning på utformingen av reformene. Norad bidro med en rekke tematiske innspill til arbeidet i utviklingsbankene, som gjeldshåndtering i gavefondet i Verdensbanken og til ny strategi for privat sektorutvikling i Afrikabanken. Norad bidro også med innspill til rammeresolusjonen om FNs operasjonelle aktiviteter, samt innspill til styremøter for FN-organisasjonene på et bredt spekter av temaer og bidro til norske posisjoner.

Også i 2020 var det stor etterspørsel fra UD etter Norads faglige rådgivning til styreprosesser i multilaterale organisasjoner og fond som arbeider med global helse, utdanning og menneskerettigheter og likestilling. Som følge av covid-19-krisen opprettet Norad et eget prosjektteam innen vaksiner og helse som bidro til gjennomføringen av Norges arbeid i Access to

Covid-19 Tools Accelerator (ACT-A) inkludert det internasjonale initiativet for rettferdig tilgang til vaksine mot covid-19 (COVAX).

Ved årets begynnelse mottok Norad anmodning fra 32 ambassader om faglig støtte tilsvarende om lag 500 ukeverk. 70 prosent av ukeverkene ble bestilt fra ambassader i Norges partnerland. Vel 19 prosent var knyttet til Klima- og skogsatsingen. Av anmodninger knyttet til UD's ansvarsområde var vel 51 prosent knyttet til regjeringens tematisk prioriterte områder, ca. 36 prosent rettet mot andre tematiske områder og multisektor, og ca. 13 prosent til forvaltningsfaglig rådgivning innen hele bredden av tematiske områder. Selv om behov for faglig støtte alltid endres gjennom året, herunder en rekke løpende bestillinger om forvaltningsfaglig støtte, gir fordelingen av bestillingene ved årets start en indikasjon på hvordan faglig rådgivning til ambassadene ble fordelt.

Mange anmodninger fra ambassadene om faglige råd var knyttet til ren energi, klima og miljø.

Innen ren energi var ambassadene i Maputo, Dar es Salaam, Beijing, Kathmandu, Kampala og representasjonskontoret i Al Ram særlig store mottakere av rådgivning. Det ble gitt både fag- og forvaltningsbasert rådgivning til departementet i forbindelse med departements styreplass i GEF og PROBLUE, samt juridiske vurderinger og kvalitetssikring knyttet til enkeltavtaler for å sikre at gjeldende regler blir fulgt ved tildeling av midler.

På bestilling fra ambassaden i Pretoria foretok Norad en gjennomgang ved oppstart av prosjektet 'Towards Zero plastics to the Seas of Africa' med gjennomførende partner Sustainable Seas Trust (SST). Gjennomgangen vurderte særlig prosjektpartners kapasitet til å gjennomføre prosjektplanene, prosjektets resultatrammeverk og budsjett.

Norad ga også tett og løpende rådgivning til ambassaden og KLD knyttet til opprettelsen av et nytt fond i Indonesia (BPDH).

Ambassaden i Addis Abeba fikk råd i forvaltningen av bl.a. REDD+ Investment Program, sluttgjennomgang av kapasitetsbyggingsprosjekt innen måling, rapportering og verifisering (MRV), samt vurdering av prosjektsøknader, rapporter og annen prosjektoppfølgning.

Resultat-, juridisk og forvaltningsfaglig rådgivning og kvalitetssikring

For å bidra til mer fokus på resultater, styrket resultatmåling og evne til å rapportere på resultatene av bistandsmidlene hos våre samarbeidspartnere, er det levert resultatfaglig rådgivning til UD, KLD og ambassadene knyttet til enkelttiltak.

I 2020 førte covid-19 til dels til store konsekvenser for Norads tilskuddsmottakere. For å møte utfordringene etablerte Norad ulike tidsbegrensede unntak fra avtalte vilkår, innenfor sentralt vedtatte rammer. Unntakene bidro til å sikre at tilskuddsmottakere raskt kunne justere løpende prosjekter og fortsette gjennomføringen mot avtalte resultater i en krevende situasjon.

Arbeidet med å styrke mål- og resultatstyring i forvaltningen fortsatte, herunder i nye porteføljer som moderne slaveri og utlysningen for styrkede rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Arbeidet med styrket porteføljestyling omtales også under punkt 3.6.

Norad arbeidet i 2020 målrettet med å bedre etatens og utenriktjenestens vurderinger av partnernes budsjett, regnskap, revisjon og økonomistyringssystemer, inkludert styringsdokumenter og styringsstrukturer for fond. Dette arbeidet skjer både gjennom rådgivning og kvalitetssikring på enkeltavtalenivå og gjennom kontinuerlig forbedring av forvaltningssystemene. Norads

selvkostmodell¹ ble oppdatert etter en gjennomgang av selvkostmodeller i konsultasjon med Direktoratet for forvaltning og økonomistyring.

Grant Management Assistant fastsetter når juridisk kvalitetssikring er obligatorisk. I løpet av 2020 ble det foretatt over 280 juridiske kvalitetssikringer av avtaler, hvorav om lag 40 avtaler på Utenriksministerens område. Hvorvidt regelverket følges, vises først når det gjennomføres forvaltningsgjennomganger og stikkprøver. Rutinemessig kontroll av signerte avtaler indikerer at råd som er gitt, i all hovedsak følges. Det har særlig vært et nært samarbeid med UD's seksjon for humanitære spørsmål, hvor Norad også har bistått i de årlige møtene med partnere.

En omforent avtalemal med International Organization for Migration (IOM) forventes ferdigstilt første kvartal 2021. Dette vil forenkle forvaltningen av tilskuddsavtaler mellom IOM og Norad, UD og Justisdepartementet. I tillegg har det vært diskusjoner med Office of Legal Affairs i FN om endringer i enkelte avtaleklausuler i Norges FN-mal for FN-organisasjoner vi ikke har rammeavtale med. Arbeidet forventes ferdigstilt første kvartal 2021.

Norad forventer at alle som mottar støtte fra Norad har etiske retningslinjer og gode systemer på plass for å forebygge, varsle og håndtere saker om seksuelle overgrep, vold og trakassering, begått mot og av egne ansatte.

Norad har i løpet av året vurdert forskjellige måter å sikre tilstrekkelig kvalitet i vurderinger av resultat- og risikostyring, samt forvaltningsmessige og økonomiske forhold forut for avtaleinngåelse for de største avtalene. Ordningen med obligatorisk forvaltningsfaglig rådgivning for alle avtaler over 50 mill. kroner ble videreført. Slik rådgivning ble gjennomført for elleve avtaler i årets første ni måneder. For å effektivisere interne arbeidsprosesser innførte Norad høsten 2020 en prøveordning med prosjektteam til erstatning for obligatorisk rådgivning for de største og mest kompliserte tiltakene. Teamene besto av medarbeidere fra aktuelle avdelinger og relevante seksjoner i Avdeling for metode og resultater. Det ble etablert prosjektteam for 40 enkelttiltak og tre utlysingsrunder. Flere av enkelttiltakene relaterte seg til løpende oppfølging av ulike fond og finansieringsmekanismer og til styrearbeidet knyttet til kjernestøtten til FN-organisasjoner. For øvrige tiltak ble terskelverdien for obligatorisk rådgivning hevet fra 50 til 100 mill. kroner. Ordningen skal gjennomgås tidlig 2021.

Norad har holdt ett fysisk kurs ved Utenriktjenestens kompetansesenter (UKS) innen tilskuddsforvaltning, resultat- og risikostyring og økonomistyring, mens de øvrige ble kansellert. Det ble gjennomført enkelte digitale kurs, blant annet for ambassaden i Kampala. 51 deltakere fra UD, ambassadene og Norad deltok i digitalt grunnkurs i tilskuddsforvaltning som ble gjennomført i november. Kurset vil videreutvikles som et mer fleksibelt og modulbasert kurs i 2021.

Planlagte forvaltningsgjennomganger på ambassadene i Jakarta, Colombo, Bogota og Antananarivo ble utsatt på ubestemt tid. Fordi det ikke har vært mulig å gjennomføre fysiske forvaltningsgjennomganger, og fordi kontrollbehovet synes større enn på lenge, er det igangsatt en prosess for å vurdere mulige alternativer til de tradisjonelle forvaltningsgjennomgangene i samarbeid med Enhet for Tilskuddsforvaltning i UD.

¹ Modell for beregning av kostnad per arbeidstime. Brukes i avtaler med norske statlige institusjoner

1.3. Utvikle og drifte forvaltningssystemene for bistand

Grant Management Assistant

Formell overføring av drift og utvikling av Grant Management Assistant (GMA) skjedde i mars 2020, da Norad også mottok oversikt over eksisterende og nye bestillinger av innhold til GMA. Supplerende bestillinger ble mottatt i juni. I en spørreundersøkelse gjennomført etter åtte måneders bruk viste at det generelle inntrykket er at innføringen av revidert, digital GMA har vært svært vellykket. Spørreundersøkelsen genererte likevel oppfølgingspunkter. Det har blitt arbeidet gjennomgående med utvikling av faglig innhold og teknisk oppfølging i løpet av året. Mengden bestillinger for utbedringer av innhold er svært omfattende. Arbeidet fordrer også helhetlige vurderinger opp mot andre digitale systemer, spesielt Tilskuddsportalen. Flere nye veiledningstekster og utbedringer av eksisterende veiledning ble utarbeidet i løpet av 2020 med planlagt lansering i februar 2021, blant annet oppdaterte verktøy for partnervurderinger og regime III nyansering. Utskriftsfunksjon for GMA og sti som viser hvor man er i den digitale løsningen ble også innført i 2020.

Resultatportalen

Norad og prosjektteamet arbeidet gjennom året med design og utvikling av resultatportalen Bistandsresultater.no. Parallelt ble det tilrettelagt statistikk og produsert resultatinnhold til portalen. UD er holdt løpende orientert i prosessen. Portalen ble lansert 2. desember av utviklingsminister Ulstein på en digital pressekonferanse. Norad fasiliterte lanseringen og bidro med en demonstrasjon av portalen. På lanseringstidspunktet inneholdt portalen norsk offisiell bistandsstatistikk 1960-2019, resultatvurderinger av 84 bistandsavtaler, 15 nye resultathistorier i tillegg til 286 hentet fra norad.no, og fem tematiske rapporter. Resultatvurderingene og de tematiske rapportene er innen områdene grunnutdanning og fornybar energi. Portalen er godt mottatt. Arbeidet må videreføres i 2021 for å realisere portalens fulle potensial, herunder sørge for nødvendig funksjonalitet knyttet til bistandsstatistikken, slik at dagens portal 'Norsk bistand i tall' på norad.no kan legges ned. For at portalen skal oppleves aktuell og oppdatert er det også nødvendig med jevnlig produksjon av ny resultatinformasjon. Dette vil både kreve ressurser til videreutvikling av funksjonalitet i 2021, og at innholdsproduksjonen integreres og utføres i forvaltningen, i årene som kommer.

Tilskuddsportalen

Norad overtok i 2020 systemansvar og prosjekt for videreutvikling og innføring av Tilskuddsportalen. Det ble i 2020 utlyst seks tilskuddsordninger i Tilskuddsportalen i Norad og totalt 934 søknader ble mottatt. I UD ble det utlyst fem tilskuddsordninger og totalt mottatt 50 søknader.

I 2020 et det tatt et stort steg i retning av at hele syklusen skal kunne forvaltes i portalen. Det er gjennomført modernisering og bedret brukervennlighet i saksbehandlers skjermbilder (Intern WEB). En funksjon for innhenting av råd, herunder fra ambassader og KLD er etablert. Norec vil få tilgang til å bruke Tilskuddsportalen.

Det har i 2020 vært god framdrift på utvikling i prosjektet. Usikkerheten rundt ny felles departementsplattform har imidlertid medført forsinkelser fra UD IKT i integrasjonsarbeidet, og skaper forsinkelser og innebærer en stor risiko for det videre arbeidet i prosjektet.

1.4. Dele norsk kompetanse med utviklingsland - Kunnskapsbanken

2020 var Kunnskapsbankens andre hele år i Norad. En rekke utviklingsoppgaver har stått i fokus parallelt med arbeidet for å samordne og styrke det faglige samarbeidet gjennom kunnskapsprogrammene.

En strategi som definerer felles langsiktige mål for Kunnskapsbanken og hvordan vi arbeider for å nå dem, ble ferdigstilt sommeren 2020.

Å bidra til standardisering og forenkling av forvaltningen av kunnskapsprogrammene har vært en hovedprioritering siden Kunnskapsbanken ble etablert. Arbeidet inngår nå i Norads *Prosjekt forbedring* i underprosjektet 'Norske statlige aktører' der målet er å finne fram til en forenklet forvaltningsmodell for samarbeidet med de norske statlige aktørene.

Norad har arrangert møteplasser og kurs for norske institusjoner som inngår i Kunnskapsbanken. I 2020 har vi prioritert opplæring i bruk av digitale flater og har blant annet gjennomført åtte webinarer med dette som tema. Kunnskapsbanken satte også i gang et arbeid som vurderer 'institusjonssamarbeid og kapasitetsutvikling; er norsk tilnærming i takt med nyere forskning og praksiser?', koblet opp til Norads prosjekt *Bistand 2030*.

For å fremme resultater og mer strategisk samordning av kunnskapsprogrammene på landnivå, er det blant annet opprettet landteam for seks land. Målet er å legge til rette for økt samarbeid der de ulike programmene virker sammen for økte resultater på landnivå. En intern arbeidsgruppe har også satt i gang andre tiltak som skal bidra til dette.

For å sikre større bredde i utlysningene over tid, og derigjennom knytte programmene tettere sammen, har Norad satt i gang en prosess for å sikre felles utlysninger på støtte til sivil samfunn for kunnskapsprogrammene.

Samarbeidet med Norec for å konkretisere hvordan utveksling kan utgjøre en tilleggskomponent i utvalgte kunnskapsprogrammer og for å vurdere muligheten for samarbeid rundt kursvirksomhet, ble videreført i 2020. To mulige modeller for samarbeid om utveksling skal drøftes med et utvalg norske samarbeidsinstitusjoner i mars 2021. Neste steg vil være å begynne prosessen med å få på plass utvekslingssamarbeid der det er interesse for dette. Felles arbeid om utreisekurs vil gjenopptas så snart det igjen blir mulig å reise.

Arbeidet med å styrke og videreutvikle kunnskapsprogrammene er videreført. Styringsgruppen for *Hav for utvikling* ble formelt etablert og gjennomførte sitt første møte høsten 2020. *Landbruk for utvikling* skal etter planen lanseres i 2021. En ny utlysning for NORHED II (2021-2026) er gjennomført i 2020. Norad har utredet et mulig nytt kunnskapsprogram om studiefinansiering, og anbefalingen ble oversendt UD i februar 2021, se nærmere omtale under punkt 2.10.

Norad har utarbeidet en ny strategi for *Digitalisering for utvikling-programmet* for perioden 2020-2022, som retter programmet strategisk inn mot digitale fellesgoder, med overordnet mål om å gjøre digitale fellesgoder til en bærebjelke i internasjonalt utviklingssamarbeid.

1.5. *Initiere og gjennomføre uavhengige evalueringer*

Å fremme læring, debatt og bruk av kunnskap fra evalueringer som gjennomføres har vært gjennomgående for evalueringsvirksomheten i 2020. I dette arbeidet har Evalueringsavdelingen arbeidet i tråd med evalueringsprogrammet som ble lansert i mars 2020.

Tolv evalueringer og studier ble ferdigstilt i 2020. Disse dekker både evalueringer av norsk innsats på landnivå i henholdsvis Sør-Sudan og Somalia og tematiske områder som privatsektorutvikling og jobbskaping, antikorrupsjonsinnsats, konsentrasjon i norsk utviklingspolitikk, porteføljeorienteringen i norske bistandsprogrammer og en evaluering av kvaliteten på desentraliserte evalueringer i den norske bistandsforvaltningen. Evalueringene er viktige kilder til informasjon om effekten og nytten av

norskfinansierte bistandsprogrammer. Det er viktig at kvaliteten er god slik at de kan brukes i tråd med intensjonen. Det ble gjennomført fem Country Evaluations Briefs (CEBer), som er syntesestudier av evalueringsfunn som kan være relevante for Norges arbeid i det aktuelle landet. Dette gjelder Indonesia, Colombia, Uganda, Ghana, Niger. Det foreligger nå CEBer for alle norske partnerland, med unntak av DR Kongo som ble partnerland 1. januar 2021. Rapportene, evalueringsavdelingens oversendelsesnotat samt ferdigstilte oppfølgingsplaner og rapporter fra departementet finnes på www.norad.no/evaluering.

I forbindelse med at evalueringene ble ferdigstilt ble det arrangert ni åpne seminarer/webinarer. Lanseringen av Evalueringsavdelingens årsrapport og CEB for Niger ble lansert gjennom korte videokommentarer delt på aktuelle sosiale plattformer. Den største webinar-satsingen ble gjennomført som en TV-sending der funn fra de to evalueringene om norsk konsentrasjonspolitikk og porteføljorientering i bistanden ble diskutert. Det ble utarbeidet ti nyhetsbrev (EvalNews), som har abonnenter på alle kontinenter.

Evalueringsavdelingens årsrapport for 2019/2020 oppsummerer lærdommer fra fjorårets evalueringer. Disse handler i stor grad om viktigheten av å benytte kunnskap og innsikt i planlegging og iverksetting av bistandstiltak. Dette fordrer blant annet at erfaringer og kunnskap er systematisert, tilgjengelig og godt kjent. Aktiv samhandling med internasjonale partnere og god koordinering av den norske innsatsen er også viktige lærdommer for å bedre bistanden. Lærdommene er åpenbare og tas ofte opp i forbindelse med langsiktig utviklings samarbeid, men de er også viktige for kortsiktig humanitær bistand. Når kriser oppstår og rask respons er avgjørende, er det ekstra viktig at erfaringer og kunnskap er systematisert og tilgjengelig. I lys av den pågående covid-19 situasjonen er det derfor særlig viktig å synliggjøre disse lærdommene.

1.6. Kommunisere om langsiktig utviklings samarbeid og resultater

Undersøkelser viser at det er høy støtte i det norske folk til at Norge skal gi bistand til fattige land. Samtidig er kjennskap til norsk bistand og norske samarbeidsland lav. Norad benytter ulike kanaler for å fremme interesse og debatt om utviklingsspørsmål, og for å nå ut med informasjon som bidrar til økt kunnskap om bistandens resultater, norsk utviklingspolitikk og bærekraftsmålene.

Pandemien medførte at planlegging ble utfordrende, men Norad snudde seg raskt rundt og tilpasset kommunikasjonsarbeidet til situasjonen. Det ble arrangert digitale arrangementer, gjennomført en omfattende digital kampanje og det er gjort en betydelig innsats for gjenbruk og utnyttelse av eksisterende råmateriale i film. Norad har arbeidet med å skape innsikt i konsekvensene covid-19 har fått for utvikling, blant annet gjennom utgivelse av et kompendium og en rekke presseoppslag.

Norad i media 2020

Talspersoner fra Norad uttalte seg i 365 oppslag i 2020. Dette utgjorde 32 prosent av omtalen av Norad i mediene, en oppgang på 18 prosentpoeng fra 2019. Norads direktør ble intervjuet og/eller sitert i 228 medieoppslag. En god del av disse oppslagene er kronikker/meningsinnlegg. De viktigste områdene i pressedekningen var bistand generelt, klima/miljø/natur, helse, utdanning, økonomisk utvikling, menneskerettigheter og demokrati/styresett.

Norad ble nevnt i 1 148 redaksjonelle oppslag i norske medier. Dette er 20 færre enn i 2019. Samtidig er Norad mer framtrædende i oppslagene fra 2020. Det var spesielt bred pressedekning rundt arrangementet *Tall som teller* og Norad-kompendiet *Bistand i koronapandemiens kjølvann*.

Kampanje for kunnskap om bærekraftsmålene

En flerårig kampanjesatsing har hatt som mål at bærekraftsmålene skal løftes ut fra lukkede toppmøter og ut til befolkningen. Pandemien gjorde at kampanjens hovedvirkemiddel, samling og filming av flere tusen nordmenn til spektakulære nattevandringer, ikke kunne gjennomføres.

Istedenfor gjennomførte Norad på høsten en kampanje på nett og sosiale medier *Verdens viktigste mål*. Her ble befolkningen invitert til å ta en test for å finne ut hvilket bærekraftsmål som lå nærmest deres preferanser. Testen ble promotert gjennom filmer og målgruppetilpassede nettannonser i egne og betalte kanaler. Et femtittalls samarbeidspartnere i næringsliv og sivilt samfunn bidro til å spre testen i egne informasjonskanaler. Over 110 000 tok den digitale testen. Nettsiden som ble utviklet hadde 214 000 unike besøkende. En undersøkelse gjort av Norstat høsten 2020 viste at 69 prosent kjenner til bærekraftsmålene, mot 35 prosent da kampanjen startet i 2016.

Arrangementer

Norad var raskt ute med å utforske og ta i bruk digitale plattformer for å gjennomføre planlagte arrangementer. Oversikt over gjennomførte arrangementer gis i vedlegg 5.

Konferansen Oslo Tropical Forest Forum ble utsatt til 2022 og i mellomtiden arrangeres en serie webinarer som belyser ulike aktuelle temaer innenfor tropisk skog, se omtale under punkt 4. Det digitale arrangementet *Tall som teller* ble gjennomført i forbindelse med offentliggjøringen av offisiell norsk bistandsstatistikk for 2019. En ekstern, åpen sending ble streamet på norad.no og nådde 4 500 visninger. Arrangementet ble også vist på egen Facebook og Twitter-side, i tillegg til en separat presentasjon for ansatte i Norad, UD og KLD.

Noradkonferansen 2020 ble utsatt til januar 2021. Utmeisling av tematikk og program samt praktiske forberedelser ble gjennomført i løpet av høsten.

Film

Til bruk i sosiale medier og på arrangementer produserte Norad i løpet av 2020 en rekke filmer basert på nye opptak i Norge og tidligere opptak.

- En serie med Norads direktør der han filmet seg selv på hjemmekontor med hovedbudskapet «*globalt samarbeid er viktigere enn noen sinne*», fokuserte på helse, utdanning, klima, økonomi og globalt samarbeid generelt. Filmene fikk mellom 1 000 og 5 000 visninger hver.
- Filmbidrag til Oslo Pride Parade, som i 2020 tok form av en online TV-sending. Filmen ble også publisert i sosiale medier, med flere tusen visninger.
- Egenproduserte filmer, blant annet i forbindelse med det internasjonale initiativet #TakeTheBall som supplerte annonsefilmer laget av et profesjonelt byrå i forbindelse med bærekraftsmålkampanjen.
- Filmer bestilt av Utenriksdepartementet om norsk vaksinesatsing, og filmer til *Tall som teller* og Norad-konferansen.

Fire filmer om regnskogbevaring, gullgraving, klimatilpasning og grønne løsninger i Guyana ble redigert og ferdigstilt. Lansering ble utsatt, dels på grunn av covid-19, dels på grunn av politiske forhold i Guyana. Basert på tidligere innhentet materiale ble det produsert en serie i fem deler om regnskogvoktere i Brasil, Gabon, Indonesia og Guyana.

Norad på sosiale medier

Norad har profiler på Facebook, Twitter, Instagram, Youtube og LinkedIn og prioriterte bruk av sosiale medier også i 2020 med poster flere ganger i uken. Antall følgere i sosiale medier stiger sakte. Antall visninger og engasjement påvirkes av betalt annonsering og pågående kampanjer. Antall følgere lå på stedet hvil for Facebook-siden. At høstens kampanje om bærekraftsmålene la mer vekt

på bruk av andre kanaler enn Facebook kan være årsak til dette. Norad fikk 4 000 flere følgere på LinkedIn, en kanal i vekst. Norad benytter LinkedIn ved stillingsutlysninger, fagblogger og aktuelle artikler.

Nettsteder

	2018	2019	2020
norad.no generelt			
Totalt besøk, gjennomsnitt pr. måned	44 192	47 000	59 700
Unike brukere, gjennomsnitt pr.	29 927	32 800	39 600
Resultathistorier			
Totalt i året	7 350	6 100	6 600
Unike brukere i året	4 738	5 100	5 400
Statistikkportalen			
Totalt besøk i året	19 000	24 500	29 000
Unike brukere i året	14 700	19 000	22 000
Publikasjonsbasen			
Totalt besøk i året	19 000	16 500	20 000
Unike brukere i året	15 000	12 000	14 000
Landsider			
Totalt besøk i året	34 000	80 000	84 000
Unike brukere i året	30 000	71 000	78 000
Noradbloggen			
Totalt besøk i året	85 000	10 000	11 000

Norad publiserte åtte blogginnlegg skrevet av Norads medarbeidere og to gjesteblogginnlegg. Innleggene tar for seg ulike sider av bistand og resultater, inkludert bevaring av skog.

Bistandsaktuelt

Bistandsaktuelt har de siste årene trappet ned antallet utgivelser av papirutgaven til fordel for nettutgaven. Lesningen av webutgaven har økt kraftig. Bistandsaktuelt passerte i 2020 for første gang 1,5 millioner sidevisninger. I tillegg kommer 500 000 sidevisninger via et samarbeid om stoffutveksling med nettmediet ABC Nyheter. Et arbeid med å øke antallet abonnenter på Nyhetsbrevet per e-post har gitt om lag 1500 nye abonnenter. Bistandsaktuelt medarbeidere ble flere ganger intervjuet i riksmidier og invitert som debattanter/eksperter på seminarer/debattmøter.

Antall besøk og brukere på Norads nettsteder økte i 2020. Norad.no hadde i overkant av 400 000 flere sidevisninger sammenliknet med 2019. To internasjonale tilskuddsutlysninger ga i overkant av 120 000 sidevisninger tilsammen.

Portalen *Bistandsresultater.no*, som viser resultatene av norsk bistand fikk drøyt 2 400 besøk av 1 600 brukere i løpet av desember, sin første måned i drift. Portalen inneholder resultatvurderinger av siste års prosjekter i utvalgte porteføljer og er landingsside for resultathistorier som tidligere har ligget på norad.no. Portalen er under utvikling, se også omtale under 1.3.

2. Tematiske føringer og oppdrag i tildelingsbrev fra UD

Vi rapporterer i punkt 2 og 3 hvordan Norad har fulgt opp føringer og levert på oppdrag gitt i tildelingsbrev fra UD. Vi har valgt å omtale føringer og oppdrag samlet der dette er naturlig.

2.1. Moderne slaveri og skadelige skikker

Innsatsen skal trappes opp. Nytt bistandsprogram mot moderne slaveri skal opprettes.

Programdokumentet for bistandsprogrammet mot moderne slaveri ble ferdigstilt i juli. Arbeidet med å styrke innsatsen på området kom godt i gang i løpet av høsten 2020. Norad samarbeider med både multilaterale og sivilsamfunns partnere for å nå målene for bistandsprogrammet. Som del av programmet ble det kunngjort en søknadsbasert utlysning for sivilsamfunnsorganisasjoner. Gjennom en begrenset utlysning ble det også inngått avtaler med ILO, UNICEF og United Nations University

Centre for Policy Research. En avtale med Global Fund to End Modern Slavery (GFEMS) inngår også i programmet.

Innsatsen mot skadelige skikker er videreført, i tråd med *Strategi mot skadelige skikker*. Det er flerårige avtaler med UNFPA og Unicef om de tre prioriterte skadelige skikkene kjønnslemlestelse, barneekteskap og preferanse for sønner. For å bidra effektivt til å avskaffe skadelige skikker har Norad i 2020 arbeidet med å styrke og dele kunnskapsgrunnlaget. Å finne en mest mulig hensiktsmessig løsning for å fremme datainnsamling og forskning har vært viktig. UNFPA/Unicef-programmet mot barneekteskap fikk en tilleggsbevilgning for å styrke forskningskomponenten i programmet.

Se omtale under Kap 164 *Likestilling*, post 70 *Likestilling* og Kap 164, post 73 *Sårbare grupper*.

2.2. *Sårbare stater og konfliktsensitiv innretning av norsk bistand*

Bidra med analyse og kunnskapsutvikling for å sikre konfliktsensitiv innretning av norsk bistand og samspill mellom humanitær innsats, langsiktig utviklingspolitikk og stabiliseringsbistand.

Norad er i begrenset grad i inngrep med den humanitære bistanden og stabiliseringsbistand. I forbindelse med covid-19-situasjonen har Norad prioritert arbeidet med å sikre samspill mellom humanitær og langsiktig innsats, blant annet gjennom støtte til FNs generalsekretærs fellesfond for covid-19. På sektornivå har Norad prioritert å følge opp samspillet mellom humanitær og langsiktig innsats på utdanningsfeltet, i første rekke gjennom Education Cannot Wait (ECW).

Norad har i tillegg prioritert analyse og kunnskapsutvikling relatert til covid-19-situasjonen. Koronapandemien reiser fundamentale spørsmål om hvordan internasjonale partnere, inkludert Norge, best kan bistå utviklingsland i å komme seg gjennom og ut av krisen. I publikasjonen ['Bistand i koronapandemiens kjølvann'](#) er det samlet analyser fra Norads fagekspertise på enkelte nøkkelområder. Basert på erfaringer, og ofte i dialog med lokale, internasjonale og norske partnere, beskrives hovedtrekk og utfordringer som vil ha konsekvenser for videre innsats.

Norad har levert råd og analyser i forbindelse med ny fireårsperiode for overordnet dialog rundt bistand til Afghanistan, med blant annet innspill til Afghanistan Partnership Framework. Norad har også levert på flere andre større tverrsektorielle bestillinger om bistanden til Afghanistan. Det er generelt stor etterspørsel på temaet, men det har vært begrenset kapasitet til å levere på alt.

Det er særlig evalueringer som i 2020 har bidratt til kunnskapsutvikling om konfliktsensitivitet. Det er gjennomført landevalueringer av [Sør-Sudan](#) og [Somalia](#) som har hatt et spesifikt fokus på konfliktsensitivitet. Evalueringene vurderer hvorvidt konfliktsensitive tiltak ble anvendt i det norske engasjementet, hvorvidt engasjementet har påvirket eller vært påvirket av konflikten og i hvilken grad Norge har støttet spesifikke konfliktsensitive initiativer som fremmer fred. Evalueringsrapportene ble oversendt UD med spesifikke anbefalinger relatert til konfliktsensitivitet.

Med utgangspunkt i funn fra evalueringsrapporten om Sør-Sudan ble det også skrevet en [evalueringsskisse](#) - et kort notat og formidlingsprodukt som ble laget i tillegg til evalueringen. Her foreslår evalueringsteamet hvordan konfliktsensitivitet kan operasjonaliseres i den norske bistandsforvaltningen. Basert på arbeidet gjort i landevalueringene er det også satt i gang et arbeid for å operasjonalisere og institusjonalisere konfliktsensitivitet i bistandsforvaltningen. Det ble gjennomført en workshop for UD og Norad for læring og refleksjon rundt konfliktsensitivitet basert på funn fra de to landevalueringene i januar 2021.

2.3. *Kampen for grunnleggende menneskerettigheter*

Covid-19-pandemien har forsterket diskrimineringen og marginaliseringen av kvinner og utsatte og sårbare grupper. Det rapporteres om økning i antall brudd på menneskerettighetene i mange samarbeidsland. Kvinners rettigheter, retten til mat og retten til utdanning er svekket i store deler av verden. Ytringsfrihet og handlingsrom for sivilt samfunn, inkludert menneskerettighetsforsvarere, har blitt redusert i mange land som følge av pandemien.

Norad har både gjennom tilskudd, faglig rådgivning og kommunikasjonstiltak bidratt i arbeidet for grunnleggende menneskerettigheter og demokratisk utvikling. Resultater av inngåtte avtaler omtales under ulike budsjettposter.

Norad har bidratt med faglige vurderinger av de multilaterale organisasjonenes menneskerettighetsprofil innen ulike programmer, strategier og handlingsplaner, blant annet gjennom bidrag til instruksjoner til styremøter, årlige bilaterale møter og tematiske møter og gjennomgang av FN-organisasjoners arbeid på landnivå.

Tilsvarende har Norad gitt faglige råd om frivillige organisasjoners og akademias arbeid med menneskerettigheter. Norad har deltatt i paneldebatter på nett og skrevet kronikker for å øke bevisstheten om menneskerettigheter i utviklingsdebatten.

2.4. *Økt jobbskaping og investeringer i utviklingsland. Risikoavlastning og garantier* *Tilskuddsordningen for strategiske partnerskap åpner for mer direkte samarbeid med næringslivet. Tilskuddsordningen for bedriftsstøtte bidrar nå til økt risikodeling for nye og innovative aktører, raskere tilgang til digitale løsninger og fornybar energi.*

I revidert nasjonalbudsjett vedtok Stortinget å åpne for kunne inngå avtale hvor utbetalingsforpliktelser er garantert fram i tid. Dette har gitt Norad mulighet til å inngå resultatbaserte avtaler som i *development impact funds* og garantimekanismer for tap på utlån til låntakere uten tilstrekkelig sikkerhet. Stortingets vedtak forventes også framover å bidra til mer fleksibilitet og katalytisk bruk av finansielle instrumenter for å utløse flere investeringer og ytterligere jobbskaping.

I 2020 kunne bedrifter for første gang søke om å være avtalepartnere for tilskudd til strategiske partnerskapsprosjekter. Målet er å tiltrekke mer privat kapital og utløse flere investeringer. Dette var en av flere endringer i Ordningsregelverk for rammevilkår for næringsutvikling. Det åpner for økt direkte samarbeid med næringslivet i strategiske partnerskap med fokus på kapasitetsbygging og utvikling av kommersielle verdikjeder. Norad gjennomførte en utlysning for å identifisere strategiske partnerskap mellom Norad og næringslivet, i samarbeid med ikke-kommersielle aktører. Utlysningen var rettet mot prosjekter innenfor landbruk, fisk og IKT i ni land. Av de ti som går videre med sikte på fullstendig prosjektsøknad står fem bedrifter og fem ikke-kommersielle organisasjoner som primær søker.

Risikoavlastning og garantier

Det ble foretatt flere endringer i tilskuddsordningen for bedriftsstøtte. Nytt er blant annet at deler av ordningen prioriterer søknader fra oppstartsbedrifter innen henholdsvis IKT og innen off-grid fornybar energi. Endringene skal bidra til økt risikodeling for nye og innovative aktører, raskere tilgang til fornybar energi i områder uten tilknytning til strømmettet og raskere tilgang til digitale løsninger i utviklingsland. Kravene til omsetning, kapitalisering og antall ansatte ble justert.

Norad opprettet en søknadsbasert tilskuddsordning for *subsidier av garantipremier for prosjekter innen fornybar energi*. Ordningen vil redusere kapitalkostnadene i prosjektene gjennom en redusert

garanti- eller risikopremie og bidra til å utløse betydelige investeringer i fornybar energiproduksjon i utviklingsland. Norad gjennomførte en utlysning under bedriftsstøtteordningen i juli 2020 og mottok tre søknader. De tre søkerne ble tidlig i 2021 orientert om at Norad vil inngå avtaler med virksomhetene. Planlagt samlet utbetaling i 2021 er 50 mill. kroner.

For å utvikle nye garantiprodukter på områder hvor det nå ikke tilbys garantier, har Norad som mål å inngå avtaler med to internasjonale garantiinstitusjoner, *African Trade Insurance Agency (ATI)* og *Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA)*. Gjennom ATIs Regional Liquidity Support Facility (RLSF) kan norske midler bidra til å utstede etterspurte betalingsgarantier for fornybarprosjekter i Afrika. I tillegg vurderes det å bidra med norsk kompetanse om vannkraftverk og annen faglig bistand. Norad forhandler også om innretningen av et samarbeid med MIGA, hvor midlene kan brukes både til å gjøre eksisterende garantiprodukter mer tilgjengelige og til å utvikle en likviditetsfasilitet tilsvarende RLSF, men med et annet geografisk nedslagsfelt. Målet er å inngå to avtaler på 500 mill. kroner over fem år. Planlagt utbetaling i 2021 er 100 mill. kroner totalt.

2.5. Økt innsats mot sult

I 2020 ble viktigheten av innsatsen mot sult ytterligere tydeliggjort som følge av covid-19. Allerede før pandemien hadde FN beregnet at 619 millioner mennesker globalt var underernærte. Hovedårsakene til dette var krig, konflikt og klimaendringer. Tidlig i 2020 ble det tydelig at covid-19 ville forverre situasjonen, spesielt som følge av sosiale restriksjoner og handelsbarrierer som ga økte matpriser. FN-organisasjoner og ekspertmiljøer anslo at ytterligere 250 millioner mennesker ville sulte hvis ikke tiltak ble igangsatt umiddelbart, og at den globale helsekrisen kunne forårsake en omfattende matkrise. Ifølge Verdensbanken hadde pandemien på slutten av 2020 ført til kraftig økning av matprisene mange steder. Sammen med tap av inntekt bidro dette til matmangel for mange sårbare husholdninger i 2020. Situasjonen fortsetter inn i 2021.

Bildet er sammensatt og tydeliggjør behovet for en helhetlig tilnærming til arbeidet med å bekjempe sult, som skissert i *Handlingsplanen for bærekraftige matsystemer i utenriks- og utviklingspolitikken (2019-2023)*. Det viser også viktigheten av forebyggende innsats - også i møtet med pandemien - for å sikre at verden er bedre rustet til å håndtere neste krise. I løpet av 2020 har Norad rigget sitt arbeid nettopp for dette.

Som ledd i gjennomføring av handlingsplanen er Norad i ferd med å bygge opp en prosjektportefølje rettet mot klimatilpasning og forebygging av naturkatastrofer. I utvelgelse av partnere og prosjekter tas det også hensyn til den kommende strategien for klimatilpasning, forebygging og sultbekjempelse. For omtale av organisasjoner Norad inngikk avtaler med i 2020, se Kap 163, post 70 *Klima, miljø og hav* og Kap 162, post 71 *Matsikkerhet og landbruk*.

Frøikkerhet i et klima- og matperspektiv

I forbindelse med gjenåpningen av Svalbard Globale Frøhvelv i februar inviterte statsminister Erna Solberg til et høynivåarrangement i Longyearbyen, for å fremme bærekraftsmålene generelt og biodiversitet og matsikkerhet spesielt. Arrangementet belyste viktigheten av bevaring og bruk av frø- og biodiversitet i forbindelse med matsikkerhet og klimaendringer. I tråd med bestilling bidro Norad med faglige innspill i samarbeid med NMBU. Pådrivergruppen for bærekraftsmålene lanserte 'Arctic Call to Action' for å appellere til handling mot matusikkerhet og konsekvensene av klimaendringer.

2.6. *Innsatsen for bærekraftig landbruk i Afrika sør for Sahara styrkes*

Programmet Landbruk for utvikling

I 2020 ble grunnlaget lagt for kunnskapsprogrammet *Landbruk for utvikling*.

Statistisk Sentralbyrå (SSB), Veterinærinstituttet (VI) og Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) er i første omgang valgt som relevante aktører. Det er inngått avtale med SSB for perioden 2020-23, for å bygge kapasitet hos COMESA²s statistikk-kontor og i utvalgte medlemsland. I første omgang skal det gjennomføres analyser av matsikkerhetsdata i Malawi og Zambia og publisere dataene i henhold til internasjonale standarder. På grunn av pandemien er selve implementeringen av prosjektet forsinket. Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) sin innsats retter seg mot varslingsystem for skadedyr i landbruket, mens samarbeidet med Veterinærinstituttet vil rette seg mot dyrehelse i matproduksjon. Innsatsen vil konsentreres om land i Afrika sør for Sahara.

2.7. *Bistandsbudsjettet støtter målene i Parisavtalen*

Arbeidet for å bidra til at bistandsbudsjettet i enda større grad enn i dag støtter målene i Parisavtalen, ble fulgt opp gjennom prosjektet 'Grønnere Norad'. Prosjektet startet i juni 2020 og har som mål at Norads virksomhet skal drives i tråd med globale og norske miljømål, blant annet ved å innføre miljøledelse i Norad i henhold til ISO 14001.

På grunnlag av forslag fra prosjektet, vil Norad beslutte tiltak som skal gjennomføres for at hensynet til klimatilpasning og utslippsreduksjoner/lavutslipps-utvikling styrkes i Norads egen drift og i klimabistanden Norad forvalter. Dette gjelder særlig i den delen av bistanden som ikke har miljø og klima som hovedmål. Klimahensyn innarbeides i en ny miljøpolicy, i miljømål for Norads drift og tilskudd og i en miljøhandlingsplan for hele virksomheten. Prosjektet utarbeider også grunnlaget for Norads anbefalinger til UD, blant annet om overordnede føringer, prioritering og koordinering av arbeidet med multilaterale partnere og integrering av klimahensyn i andre innsatsområder. Anbefalinger og informasjon om Norads arbeid planlegges oversendt UD 2. kvartal 2021.

Etter bestilling fra KLD skal Norad rapportere på hva som gjøres for å redusere klimagassutslipp fra reisevirksomheten til Norad og Norads partnere. Prosjektet utarbeider forslag til endringer i Norads reisepolicy som vil bidra til å redusere utslipp fra tjenestereiser. Miljøhandlingsplanen vil legge vekt på å styrke oppfølging av Norads partnere når det gjelder klima og miljø, inkludert partneres reisevirksomhet. Utlysningen av sivilsamfunnsmidler i 2020 under Klima- og skoginitiativet etterspurte informasjon fra søkere om hva de gjorde for å redusere utslipp fra reisevirksomhet som en del av vurderingsgrunnlaget for søknadene.

2.8. *Gjennomgang av Olje for utvikling-programmets målsettinger og profil*

På oppdrag fra UD foretok Norad i 2020 en gjennomgang av Olje for utvikling-programmet (Ofu) for å vurdere programmets innretting i lys av Paris-avtalens mål om reduserte klimagassutslipp. I ['Et nytt energiprogram – fra olje for utvikling til bred energibistand'](#) har Norad anbefalt å etablere et nytt energiprogram, der klimahensyn sidestilles med fattigdomsreduksjon som overordnet mål. Norad skisserte to ulike alternativer. Begge knytter støtte til petroleumsforvaltning opp mot annen energirelatert bistand, men er ulike når det gjelder innhold, virkemiddelapparat, aktører og organisering. Rapporten ble oversendt departementet 1. september 2020.

² The Common Market for Eastern and Southern Africa

2.9. Studiefinansiering for utvikling

Utredning om forutsetningene for å etablere et faglig samarbeidsprogram med et utvalg av Norges partnerland.

I tråd med oppdrag fra UD, har Norad i løpet av 2020 utredet forutsetningene for å etablere et faglig samarbeidsprogram om studiefinansiering i fire land: Colombia, Malawi, Uganda og Etiopia. Norad innhentet informasjon og gjennomførte oppfølgingsmøter med ambassader og ressurspersoner med kunnskap om ordninger for studiefinansiering i disse landene. En kartlegging av høyere utdanningssektoren i partnerland utarbeidet av ekstern konsulent på oppdrag fra Norad i 2019 inngikk som grunnlag i utredningen.

Norad sendte 17.02.2021 en anbefaling til UD om at det foreløpig ikke etableres et eget kunnskapsprogram for studiefinansiering, først og fremst fordi viktige forutsetninger ikke er til stede. Tilgang til høyere utdanning i utviklingsland påvirkes av flere faktorer, hvor studiefinansiering er én av dem. Et kunnskapsprogram som kun ser på studiefinansiering vil ikke ivareta den nødvendige bredden i tilnærmingen til dette temaet, og slik sett også potensielt bidra til en ubalansert oppmerksomhet mot kun én side av tilgangsproblematikken i samarbeidslandene. Norad har derfor anbefalt at en helhetlig tilnærming til problemstillinger om tilgang og inkludering ivaretas i andre innsatser innen høyere utdanning, for eksempel i NORHED-programmet.

2.10. Regionalt forsknings- og høyere utdannings samarbeid innen klima og havforvaltning

Etter dialog mellom Universitetet i Bergen (UiB) og Norad om søknad om støtte til et regionalt initiativ på høyere utdanning og forskning på hav og klima i Stillehavsregionen, ble det inngått avtale på 28 mill. kroner over fire år. Prosjektet har som mål å styrke tverrfaglig forskning på hav og klima i Stillehavsregionen. Det skal finansiere 24 PhD-kandidater fra regionen, og styrke institusjonell kapasitet på forskerutdanning hos partneren University of the South Pacific.

2.11. Nye avtaler kvalifiserer for bruk av policy-markør 'gender equality'

Foreløpige tall³ for Norads utbetalinger over UD's budsjettkapitler til avtaler markert med likestillingsmarkøren som hoved- eller delmål var på 5,2 mrd. kroner. Dette utgjorde 53 prosent av den øremerkede bistanden forvaltet av Norad i 2020, en oppgang fra 51 prosent i 2019.

Av den totale øremerkede bistanden forvaltet av Norad, inkludert poster over KLDs budsjett, utgjorde utbetalinger til avtaler med likestilling som hoved- eller delmål 48 prosent, en økning fra 42 prosent i 2019.

³ Tallene er usikre av to grunner: 2020-tallene er basert på uttrekk fra PTA per 2. februar og er ikke ferdig kvalitetssikrede. I tillegg planlegges det å skille ut deler av større kjernestøtteavtaler som øremerket støtte. Dette kan påvirke prosenten for likestillingsmarkøren.

3. Andre føringer og oppdrag i tildelingsbrev fra UD – Norads oppfølging

3.1. Statistikk

Norad sammenstilte og kvalitetssikret offisiell norsk bistandsstatistikk for 2019. Statistikken ble publisert og lansert i mai, under arrangementet 'Tall som teller'. For første gang var lanseringen digital, med bidrag fra statsministeren, og med utviklingsministeren, klima- og miljøministeren og Norads direktør som deltakere.

Bistandsstatistikken ble rapportert til OECDs Utviklingskomité (DAC). På OECD DACs 'Ranking of DAC Members' DAC and CRS Reporting in 2019 on 2018 flows' ble Norge rangert øverst. Den overordnede vurderingen er at vi leverer komplette og nøyaktige data for norsk ODA⁴ innen tidsfristen.

Arbeidet i Working Party on Development Finance Statistics (WP-STAT) har blant annet omfattet tre WP-STAT-møter. Vi har samarbeidet med UD om arbeidet i både WP-STAT og DAC.

I 2020 ble det innført markering av covid-19-relevante avtaler og rapportering på bærekraftsmål i den norske bistandsstatistikken. Informasjonen er etterspurt og Norad vil kunne gi estimater for innsatsen fra og med 2020.

Norad har deltatt i arbeidet i TOSSD⁵ Task Force og IAEG-SDG⁶ Working Group on Measurement of Development Support (WG MDS). Dette er to internasjonale arbeidsgrupper som ser på hvordan man rapporterer og overvåker internasjonale pengestrømmer til støtte for bærekraftig utvikling.

Oversikter over og analyse av norsk og internasjonal bistand ble produsert løpende gjennom året både til eksternt bruk og som grunnlag for rådgivning og beslutninger i UD og Norad. Ved hjelp av en metode utarbeidet av OECD beregnet Norad at norsk havrelatert bistand økte fra 500-600 mill. kroner i 2015-16 til 865 mill. kroner i 2019.

Norad har fortsatt arbeidet med å sørge for åpenhet om norsk bistand, og rapportert i International Aid Transparency Initiative (IATI)-format.

3.2. Partnerland og samarbeidsland

Foreløpige tall⁷ viser at Norads utbetalinger til de 16 partnerlandene var på to mrd. kroner i 2020. Dette utgjør 63 prosent av den landfordelte bistanden forvaltet av Norad i 2020, en økning fra 56 prosent i 2019. Bistanden til Madagaskar og Den demokratiske republikken Kongo var på henholdsvis 17 og 106 mill. kroner. Dette er om lag på samme nivå som i 2019 for Madagaskar og opp fra 70 mill. kroner for DR Kongo.

Norads utbetalinger til de minst utviklede landene (MUL) var på 2,2 mrd. kroner i 2020, noe som utgjør 68 prosent av den landfordelte bistanden. Dette er en økning fra 2019, da andelen var 59 prosent. Størst økning var det i utbetalingene til Niger, Somalia og DR Kongo.

⁴ Official Development Assistance (ODA)

⁵ Total Official Support for Sustainable Development (TOSSD)

⁶ Inter-Agency and Expert Group on Sustainable Development Goal Indicator

⁷ Merk at 2020-tallene er basert på uttrekk fra PTA per 2. februar og er ikke ferdig kvalitetssikrede.

Bistanden til Afrika sør for Sahara, utbetalt av Norad, utgjorde 2,4 mrd. kroner i 2020. Dette var 59 prosent av den geografisk fordelte bistanden – mot 58 prosent i 2019.

3.3. *Samarbeidspartnere og organisasjoner som støttes er effektive og oppnår resultater*

Norad fikk i 2020 ansvaret for forvaltningen av kjernestøtte til flere multilaterale organisasjoner. For å sikre en mest mulig effektiv og resultatorientert forvaltning av kjernestøtten har Norad hatt løpende dialog med organisasjonene og UD. Norad støtter også flere multilaterale fellesfond og -programmer. Covid-19-pandemien, med nedstengte samfunn og økonomisk tilbakegang, har hatt dramatiske konsekvenser i mange utviklingsland. Arbeidsforholdene for de multilaterale organisasjonene har vært krevende. Det ble derfor gitt klarsignal for justeringer av planer og arbeidsmetoder for å sikre best mulige resultater. Tilleggsmidler har, i den grad det har vært mulig, blitt kanalisert inn som kjernestøtte, fellesfond og mykt øremerket støtte.

Søknader som ble mottatt i søknadsrunden for norske sivilsamfunnsorganisasjoner gikk gjennom omfattende kvalitetsvurderinger ved hjelp av verktøyet Resource Allocation Model (RAM). Vurderingen omfattet blant annet faglige kompetanse, økonomistyring, kostnadseffektivitet, merverdi og oppnådde resultater. Avhengig av hvordan organisasjonene skåret, ble tildeling justert sammenlignet med tidligere tildeling med inntil fem prosent økning for god skår og inntil 20 prosent reduksjon ved svakere skår. Også søknadene under utlysning av strategiske partnerskap ble søknadene rangert etter skår, men etter annet system enn RAM. Her ble utviklingseffekt, prosjektkvalitet og partner vektlagt. Vurderingsprosessen i forbindelse med utlysning av NORHED II var omfattende. Den inkluderte eksterne ekspertpaneler opprettet for hvert av de tematiske delprogrammene og innspill fra ambassader og Norads fagseksjoner.

3.4. *Bruken av følgeevalueringer og følgeforskning styrkes*

I tråd med UD's føring om å styrke bruken av følgeevalueringer har Evalueringsavdelingen i samarbeid med organisasjonen BetterEvaluation utarbeidet et notat som tar sikte på å bidra til å

- klargjøre konseptet følgeevaluering
- tydeliggjøre i hvilke situasjoner følgeevalueringer kan være et nyttig verktøy
- vurdere risiko og eventuelle rammebetingelser som må være på plass for at følgeevalueringer skal kunne gjennomføres

Notatet bygger både på Evalueringsavdelingens egen erfaring fra følgeevalueringen av Klima- og skoginitiativet som ble gjennomført i 2011-2017 og erfaringer fra følgeevalueringer i dansk utviklingssamarbeid fra perioden 2014-2019. Notatet vil både brukes internt for å vurdere hvilke evalueringer det kan være relevant å gjennomføre som følgeevalueringer og brukes for å styrke forståelsen av følgeevalueringer som virkemiddel i den norske bistandsforvaltningen.

Evalueringsavdelingen har igangsatt forberedelser til en følgeevaluering av *UN Covid-19 Response and Recovery Multipartner Trust Fund* sammen med generalsekretærens kontor i FN og evalueringsavdelingene i de danske, finske og nederlandske utenriksdepartementene. Forstudien forventes ferdigstilt første kvartal 2021. En følgeevaluering av fondet vurderes som nyttig både fordi Norge er en sentral bidragsyter, men også fordi følgeevalueringer synes å være et nyttig virkemiddel i oppstarten av nye initiativer som fordrer justeringer underveis.

Det finnes ulike definisjoner av hva en følgeevaluering er, men felles er at de skal bestå av en systematisk 'tilbakemeldingsløyfe' fra tiltaksnivå, for eksempel via regelmessig objektiv vurdering av

innsatsen i forhold til oppsatte mål. I flere år har Evalueringsavdelingen gjennomført studier hvor formålet har vært å oppdatere og analysere erfaringsgrunnlag, med sikte på å formidle kunnskap internt i organisasjon. Disse studiene er *ikke* klassifisert som følgeevalueringer, men vi nevner det her fordi hensikten er den samme: Å holde organisasjonen oppdatert på relevant og fersk innsikt for at innsats skal kunne settes i verk for å oppnå forbedringer.

Metode for utlysning av følgeforskningsoppdrag

Norad har hatt faglig dialog med Chr. Michelsens institutt (CMI) om følgeforskning og har under arbeid en vurdering av styrker og utfordringer ved slike oppdrag.

Samtidig som Norad ser flere utfordringer, vurderer Norad at følgeforskning kan være nyttig i forbindelse med nye bistandssatsinger der det er tynt kunnskapsgrunnlag og en har behov for rådgivning innledningsvis og underveis samt for fagområder der det er lite kunnskap om årsakssammenhenger kan det videre være nyttig å bruke følgeforskning for å få bedre innsikt i hva som er problemet og hva som kan være mulige løsninger. I det pågående arbeidet vurderer også Norad ulike framgangsmåter for å lyse ut og iverksette følgeforskningsoppdrag.

3.5. Digitalisering er fremmet i samarbeidet med partnere i utviklingssamarbeidet

Digitale fellesgoder har relevans for alle sektorer og for alle aktører som arbeider med digitalisering i utviklingsammenheng. Norad har deltatt aktivt i arbeidet med opprettelsen av en allianse og plattform for digitale fellesgoder, i tett samarbeid med FN-systemet og andre aktører. Allianzen vekker stor interesse hos en rekke aktører. Norads avtale med GSMA⁸ Foundation om økte digitale ferdigheter i lav- og mellominntektsland har startet kunnskapsinnhenting i India og Ghana. Kunnskapen skal brukes til å lage nye verktøy for utvikling av digitale ferdigheter. Norad har inngått en avtale på *Modular Open Source Identity Platform (MOSIP)* som støtter inkludering av sårbare grupper og tilrettelegger for implementering av sosiale sikkerhetsnett (se omtale under Kap 164, post 73 *Sårbare grupper*), og planlegger en utvidelse av støtte til digital offentlig infrastruktur. Videre har Norad støttet og deltatt faglig i digitale innsatser på høyt prioriterte områder som helse, utdanning og klimatilpasning.

3.6. Mulig effektivisering der det er mange avtaler med samme multilaterale partner

Norad har deltatt i *Arbeidsgruppen for mer effektiv bistand gjennom FN*, levert statistikk over bistand gjennom utvalgte FN-organisasjoner og gitt kommentarer til sluttrapporten. For det bredere multilaterale samarbeidet har Norad benyttet den første tiden etter reformen av bistandsforvaltningen til å bli kjent med organisasjonene og avtalene som ble overført.

I løpet av 2020 startet Norad kartlegging av avtaler med samme multilaterale partner og startet også arbeidet med å samle avtaler på tvers av ulike prioriterte områder og forvaltende enheter. Eksempler på dette er WHO og Unesco. Innen utdanning har Norad lagt til rette for at Unicefs avtaler som har vært forvaltet av enkelte norske utenriksstasjoner har blitt lagt til Norads avtale om støtte til Unicefs globale tematiske fond. Arbeidet vil fortsette i 2021. Fordi det ikke vurderes hensiktsmessig å endre allerede avtalefestede tiltak forventes effektiviseringsgevinsten først å være tydelig i 2022.

⁸ Global System for Mobile Communications Assoc.

3.7. Andre oppdrag

- *Norad bes sørge for resultatinformasjon fra tilskuddsmottakerne på portefølje- og postnivå*

Arbeidet med å styrke mål- og resultatstyringen på et mer overordnet nivå i forvaltningen har fortsatt. Dette inkluderer rådgivning knyttet til nye porteføljer som moderne slaveri og utlysningen for styrkede rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Norad har startet arbeidet med å styrke porteføljestylingen, i tråd med UD's bestilling og Norads nye strategi. Arbeidet vil bli prioritert i 2021, og det vurderes nedsatt en tverrfaglig arbeidsgruppe. Norads arbeid med Resultatportalen omtales under punkt 1.3.

- *Administrasjon av Norges kjernebidrag gjennom gavefondene for de fattigste landene herunder Gjeldsbrevordningen*

Ansvar for kjernebidragene til gavefondene gjennom utviklingsbankene for de fattigste landene (IDA, AfDF og AsDF) ble overført til Norad i 2020. De årlige bevilgningene gjennom statsbudsjettet blir omgjort til gjeldsbrev. Ansvar for den gjenværende beholdningen av gjeldsbrev utstedt av Utenriksdepartementet ble overført til Norad samtidig.

Norad har utviklet rutiner for håndtering av gjeldsbrev basert på tidligere rutine i departementet. Denne gjelder også for den globale miljøfasiliteten (GEF). Gjeldsbrevene blir oppbevart i departementet, i tråd med rutinen.

- *Bistand i forbindelse med utlysning av anbudskonkurranse for ny rammeavtale for oppdragsforskning om utviklingspolitikk og utenrikspolitikk*

Norad har bistått UD med utforming av strategien for anskaffelse av rammeavtaler for FoU og konkurransegrunnlaget i forkant av utlysningen. Det kom inn 38 tilbud som Norad vurderte og rangerte. Norad har også bistått med utforming av tildelingsbrev til forskningsinstitusjonene. Rammeavtalene kan benyttes av både UD og Norad.

- *I samarbeid med Norfund arrangere erfaringsmøte med andre bistandsaktører med fokus på forebygging av datakriminalitet*

Norfund ble utsatt for alvorlig nettsvindel i årets første kvartal, og Norad ble forsøkt svindlet på liknende måte i april. Dette ble avverget med gode rutiner. Med utgangspunkt i disse ble det avholdt to møter mellom Norfund og Norad for utveksling av erfaringer. I et felles digitalt seminar om nettsvindel i september samlet Utenriksdepartementet, Norfund og Norad en rekke bistands- og samfunnsaktører for å dele lærdommer og erfaringer omkring nettsvindel. Seminaret fikk gode tilbakemeldinger og innleggene fra seminaret er tilgjengelig på [norad.no](https://www.norad.no).

- *Global Disability Summit - etablere et midlertidig team med tilstrekkelig kapasitet*
Som følge av covid-19-pandemien ble Global Disability Summit (GDS) utsatt til 2022. Norad har rekruttert en medarbeider til dette arbeidet og etablert både et midlertidig team med tilstrekkelig kapasitet og et nettverk på tvers av relevante avdelinger. Samarbeidet med departementet om forberedelser til GDS kom godt i gang mot slutten av 2020.

4. Klima- og skogsatsingen

Norad skal i henhold til Tildelingsbrev 2020 fra KLD bidra til å nå Klima- og skoginitiativets (KoS) mål slik de er beskrevet i Prop. 1 S (2019-2020). Norad har et særlig ansvar for å sikre at Klima- og skoginitiativets innsats bidrar til bærekraftig utvikling i landene som Norad er involvert i under initiativet.

4.1. Prioriteringer for 2020

4.1.1. Porteføljens bidrag til bærekraftig utvikling og bærekraftsmålene

Klima- og skoginitiativet arbeider i mange av sine programmer på policynivå, med nasjonale systemer og med etablering av finansieringsordninger som forvaltes av egne styringsorganer. Den viktigste innsatsen for å sikre bærekraftig utvikling og fattigdomsreduksjon ligger i design av mekanismene og politikken som skal føres, samt kapasitetsbyggingstiltak hos partnere for å sikre bærekraft i systemer som etableres. Partnerne rapporterer om resultater i form av vedtatt politikk og godkjenning av systemer for sosiale og miljømessige sikringsmekanismer og prosesser.

Mange av programmene legger opp til aktiv samordning av REDD+ tiltak, bærekraftsmålene og landenes egne klimaplaner. Dette er et område Norad har fokus på i vurdering av nye programmer på landnivå. Med særskilt fokus på utsatte grupper, følger porteføljen opp målet om at ingen skal utelates.

Det er videre sentralt i Klima- og skoginitiativet å sikre levekår for de som lever i og av skogen samtidig som skogen bevares. De som lever i skogen er ofte de beste beskytterne, siden deres levekår er avhengig av en bærekraftig skogforvaltning. Det innebærer at effektiv og skogvennlig landbruksproduksjon og arealplanlegging ofte er bedre virkemidler enn vern.

Tiltak for å sikre en rettferdig fordeling av gevinstene fra tiltak for mer bærekraftig arealbruk og endrede produksjonsmønstre, er inkludert i de fleste av Klima- og skoginitiativets programmer. Dette omfatter blant annet klargjøring av landrettigheter for urfolk og lokalsamfunn, deltakende arealplanleggingsprosesser, felles skogforvaltningsregimer, forbedrede jordbruksteknikker og forsyningskjeder for småbønder, samt tiltak som bedrer styresett og reduserer korrupsjon.

Store deler av sivilsamfunnsporteføljen er rettet mot å styrke urfolks og andre skogavhengige folks rettigheter, støtte småskala bønder med bærekraftig matproduksjon og styrke sivilsamfunnsaktører som arbeider for en bærekraftig utvikling i sine land.

Norad søker i hele sin portefølje å skape en balanse i tiltakene slik at de bidrar til både skogbevaring, bærekraftig utvikling og fattigdomsreduksjon. Dette er utfordrende og fordrer ofte langsiktige investeringer.

De fire tverrgående hensynene menneskerettigheter, likestilling, klima og miljø og anti-korrupsjon blir fulgt opp gjennom hele prosjektsyklusen, fra vurdering av søknad til avtaleforpliktelser, oppfølging og avslutning. Risiko for negative konsekvenser for noen av de tverrgående hensynene blir identifisert tidlig. Partnerne må planlegge for avbøtende tiltak dersom risikoen anses å være betydelig, enten for måloppnåelse eller for ivaretagelse av det tverrgående hensynet.

Konkrete eksempler på hvordan Norads klima- og skogportefølje bidrar til bærekraftig utvikling er integrert i den detaljerte rapporteringen mot det strategiske rammeverket.

Klima- og skoginitiativet bidrar til flere av bærekraftsmålene. Hovedinnsatsen er rettet inn mot bærekraftsmål 13 - *Stoppe klimaendringene*. Nesten alle aktiviteter er også relatert til bærekraftsmål 15 - *Livet på land*. Innsatsen bidrar også til flere andre bærekraftsmål, herunder bærekraftsmål 2 - *Utrydde sult* og delmålet om innføring av bærekraftige matsystemer.

I 2020 ble det innført markering av covid-19-relevante avtaler og rapportering på bærekraftsmål i den norske bistandsstatistikken. Informasjonen er etterspurt og Norad vil kunne gi estimater for innsatsen fra og med 2020⁹.

4.1.2. Effektiv forvaltning og rådgivning

Norad forvalter Klima- og skoginitiativets avtaler basert på risikostyring, resultatstyring og samfunnsøkonomisk effektivitet og har søkt å samordne ressursene best mulig med ressurser ved ambassadene og i departementet. Norad har også bistått KLD og ambassader med juridiske vurderinger og kvalitetssikring knyttet til enkeltavtaler for å sikre at gjeldende regler blir fulgt ved tildeling av midler. Norad har blant annet gitt tett og løpende rådgivning til ambassaden og KLD knyttet til opprettelsen av et nytt fond i Indonesia (BPDH). Norad er på vegne av Norge kontaktpunkt for internrevisjonen i GGGI¹⁰, Norad deltok aktivt i vurderingene av internrevisjonens arbeid i 2020 og har løpende fulgt opp internrevisjonsrapporter og godkjent revisjonsplanen for 2021.

Norad har også i 2020 bidratt med kvalitetssikring av KoS' strategiske rammeverk og foreslåtte indikatorer.

Planlagte forvaltningsgjennomganger i Indonesia og Colombia våren 2020 ble avlyst. Formålet var kontroll og kvalitetssikring av arbeidet ved utenriksstasjonene, og opplæring for ambassadens ansatte.

Norad har videreført kvalitetssikring og rådgivning til ambassaden i Addis Abeba i deres forvaltning av tiltak på grunnlag av formelle bestillinger og gjennom løpende dialog. Støtten har blant annet omfattet midtveisgjennomgang av REDD+ Investment Program, sluttgjennomgang av kapasitetsbyggingsprosjekt innen monitorering, rapportering og verifisering (MRV), samt vurdering av prosjektsøknader, rapporter og annen prosjektoppfølgning.

Utlysning av midler til sivilt samfunn for 2021-2025 resulterte i 358 søknader hvorav 47 gikk videre til full søknadsbehandling. Avtaler med utvalgte søkere planlegges inngått innen utgangen av første kvartal 2021. I forbindelse med søknadsutlysningen arrangerte Norad sivilsamfunnsseminarer i Brasil, Etiopia, Indonesia og Peru.

4.1.3. Evaluering

Norad arbeider etter evalueringsprogrammet som ble lansert i mars. Evaluering av Klima- og skoginitiativets (KoS) støtte til privat sektor ble ferdigstilt i 2020 og forventes presentert i mars 2021. Formålet med evalueringen var å vurdere strategisk tilnærming, måloppnåelse og relevans. Evalueringsavdelingen får utarbeidet en studie om geo-koding av KoS-prosjekter i Brasil. Formålet med studien er å undersøke relevans og effektivitet av lokale prosjekter. Sluttrapport planlegges

⁹ Slik oversikt kan oversendes KLD når norsk bistandsstatistikk er klar i april 2021

¹⁰ Global Green Growth Institute

ferdigstilt i andre kvartal 2021. Et samarbeid med det uavhengige evalueringskontoret til Global Environment Facility, som finansieres av UD, omfatter også tematikk som er relevant for KLD.

4.1.4. Synliggjøring av resultater

Å rapportere om resultater fra Klima- og skoginitiativet inngår i Norads oppdrag.

Pandemien gjorde det umulig å gjennomføre reiser for å innhente nytt filmmateriale. Norad produserte i løpet av 2020 en rekke filmer basert på tidligere opptak og nye opptak i Norge. Filmene ble brukt i sosiale medier og på arrangementer.

Fire filmer om regnskogbevaring, gullgraving, klimatilpasning og grønne løsninger i Guyana ble redigert og ferdigstilt. Lansering gjennom et seminar/debattmøte og presseinnsalg ble utsatt, dels på grunn av covid-19, dels på grunn av politiske forhold i Guyana. Basert på tidligere innhentet materiale ble det produsert en serie i fem deler om regnskogvoktere i Brasil, Gabon, Indonesia og Guyana.

I juni kom rapporten 'Tree Cover Loss 2019' fra organisasjonen Global Forest Watch (GFW). Rapporten viste at verden i fjor mistet 3,8 millioner hektar tropisk regnskog – et område på størrelse med Sveits. Rapporten fikk etter aktivt pressearbeid svært god dekning i VG, med en lang og bilderik reportasje, i VGTVs nyhetssendinger og diverse sosiale medier som SnapChat og VG-appen Peil – rettet mot en ung målgruppe.

Konferansen Oslo Tropical Forest Forum ble utsatt til 2022 og i mellomtiden arrangeres en serie webinarer som belyser ulike aktuelle temaer innenfor tropisk skog. Rapporten 'Tree Cover Loss' var på programmet i ett av webinarene med 220 deltakere.

Et annet webinar med 218 deltakere tok for seg resultatbasert finansiering av beskyttelse av regnskog med presentasjon av hvordan REDD+ brukes for å endre retningslinjer, institusjoner og skogforvaltning med eksempler fra Etiopia og Indonesia. I en sesjon diskuterte deltakere fra privat sektor, myndigheter og sivilsamfunn hvordan privat sektor kan bidra i finansiering av regnskogsbeskyttelse.

Det vises også til omtale av Norads kommunikasjonsarbeid i 2020 i punkt 1.6 i årsrapporten.

4.2. Oppdrag

Norad samarbeider med et bredt utvalg partnere for iverksetting av avtaler under Klima- og skoginitiativet. I tabellen under følger en oversikt over budsjettfordelingen på ulike porteføljer/partnerskapstyper i 2020.

Kap 1482, post 73 - fordeling (utbetalte midler - 1 000 kroner)	
Bilaterale partnerskap	47 441
Multilaterale organisasjoner	849 381
Grønn vekst og privat sektor	35 126
Klima- og skogsatsing - sivilt samfunn	469 619
Strategiske avtaler	112 474
Oslo Tropical Forest Forum	2 500

Under *bilaterale partnerskap* inngår samarbeid med Peru og Guyana kanalisert gjennom Verdensbanken, UNDP og USAID. *Multilaterale organisasjoner* omfatter flere fond og utgjør den

største kategorien. Den omfatter blant annet de to tiltakene med høyest utbetaling i 2020: Central African Forest Initiative (CAFI) med 400 mill. kroner og Green Climate Trust Fund (GCTF) med 300 mill. kroner. *Grønn vekst og privat sektor* omfatter avtaler med Partnership Action for Green Economy (PAGE), Global Green Growth Institute (GGGI) og Center for International Policy. *Sivilsamfunnsporteføljen* fordeler seg på fire underkategorier: urfolks- og lokalsamfunnsrettigheter (175 mill. kroner), internasjonal konsensus om REDD+ (30 mill. kroner), skogkriminalitet (57 mill. kroner) og forsyningskjeder og grønn vekst (208 mill. kroner). *Strategiske avtaler* omfatter støtte til Governors Climate and Forest Task Force (GCFTF) og avtaler innen strategisk kommunikasjon.

Covid-19s betydning for resultater

Den globale covid-19-pandemien har hatt betydelig innvirkning på partnernes mulighet til å gjennomføre planlagte aktiviteter og nå sine opprinnelige mål for 2020. Flere av de viktigste partnerlandene under Klima- og skoginitiativet har blitt hardt rammet av pandemien. Ulike tiltak og restriksjoner har blant annet begrenset mulighetene til å gjennomføre reiser, opplæringstiltak og aktiviteter i felt. Som det framgår av rapporteringen under har det blitt iverksatt tilpassede tiltak, særlig knyttet til beskyttelsen av urfolk.

Norads rapport mot Klima- og skoginitiativets strategiske rammeverk omtales i vedlegg 2.

Del IV: Styring og kontroll i virksomheten

Reform 2019 har som mål å tydeliggjøre ansvarsdelingen mellom UD og Norad, og bedre etatsstyringen. Det var et tett og godt samarbeid mellom virksomhetene i 2020 for å arbeide fram forslag til nye prosedyrer og styringsdokumenter tilpasset reformen. Ny virksomhets- og økonomiinstruks for Norad trådte i kraft 1. januar 2020, mål- og resultatstyring ble tydeligere i tildelingsbrev 2021 hvor det også er etablert rutiner for å involvere Norad tettere i budsjettprosessen.

Likestillingsredegjørelse

Etter at Norad på ny kunne foreta eksterne kunngjøringer og tilsetninger har Norad hatt en betydelig mengde rekrutteringer til ledige stillinger. I 2020 hadde Norad 37 utlysninger av til sammen 43 stillinger (finansiert av både UD og KLD). Totalt fikk vi 3 302 søkere til disse stillingene, hvorav 403 var registrert med innvandrerbakgrunn, 43 oppga å ha nedsatt funksjonsevne, mens 33 oppga å ha hull i CV'en. Kjønnfordelingen blant ansatte reflekteres i søkergrunnetil stillingene. I tråd med rutiner innkalles minst en kvalifisert søker med innvandrerbakgrunn, funksjonsnedsettelse og/eller hull i CV'en til intervju. Tre personer med innvandrerbakgrunn ble ansatt i 2020.

		Ansatte	Prosent K/M	
pr. 31.12.2020			M	K
Totalt i Norad*	2020	274	36	64
Totalt i Norad*	2019	264	35	65
Avdelingsledelse**	2020	11	55	45
Avdelingsledelse**	2019	11	36	64
Fagdirektører	2020	13	31	69
Fagdirektører	2019	11	27	73
Mellomledelse	2020	20	25	75
Mellomledelse	2019	24	35	65
Seniorrådgivere	2020	192	37	63
Seniorrådgivere	2019	170	37	63
Rådgivere	2020	31	29	71
Rådgivere	2019	29	26	74
Konsulent, første- og seniorkonsulent	2020	7	57	43
Konsulent, første- og seniorkonsulent	2019	19	33	67

* Alle medarbeidere både UD og KLD midler, uavhengig av tilsetningsform, både hel- og deltid. Inkl. direktør

** inkl. assisterende direktør

Prosentvis fordeling kvinner og menn									
År	Deltid		Midlertidig ansatte		Foreldrepermisjon		Legemeldt fravær		Samlet fravær lege- og egenmeldt
	M	K	M	K	M	K	M	K	
2020	58	42	33	67	8	92	3,7	3,9	4,5
2019	45	55	22	78	21	79	1,4	4,0	6,7

Forebyggende sikkerhet og beredskap

Som følge av pandemien ble det kun gjennomført én beredskapsøvelse i 2020, som intern table-topøvelse i samarbeid med BDO. Målet var å vurdere kriseorganisasjonens håndtering av innspill underveis opp mot et gitt scenario. Det ble foretatt en gjennomgang av teori og

metodikk for krisehåndtering i forkant av øvelsen. Det ble gjennomført ett kurs om pårørendehåndtering i en krisesituasjon for Norads kontaktpersoner for pårørende.

Risikovurdering fra 2019 ble gjennomgått høsten 2020 og nye tiltak ble identifisert. Risikovurderingen tar for seg analyser av forskjellige scenarier som er aktuelle og relevante for Norads virksomhet. Som del av vedlikeholdet av styringssystemet for informasjonssikkerhet ble det også gjennomført en ekstern gap-analyse av gjeldende styringssystem opp mot standarden ISO27001.

Arbeidet med informasjonssikkerhet ble videreført i 2020, blant annet med en informasjonssikkerhetskampanje. Formålet var å heve kunnskapsnivået om digital sikkerhet blant medarbeiderne. Medarbeiderne fikk tilsendt e-læringsleksjoner om e-postsikkerhet og påfølgende øvelses-eposter. Læringen fra øvelsene er tatt med videre i arbeidet med vedlikehold av vårt styringssystem for informasjonssikkerhet.

I de første månedene av 2020 så vi flere svindelangrep mot norsk bistand. Et læringsseminar ble som følge av dette arrangert av UD, Norfund og Norad, se omtale under punkt 3.7. Kriminelle utnytter krisetider. Koronapandemien har endret måten verden arbeider og gjort oss mer sårbare, noe enkelte prøver å utnytte. Dette er den nye virkeligheten i en digital verden og den gjelder hele samfunnet. Norad har publisert egne nettartikler om tiltak for å redusere risiko for nettsvindel, med henvisninger til råd fra NSM, DNB og Norfund. Seminaret og arbeidet i forkant har lagt et grunnlag for å gjøre konkrete og regelmessige tiltak som kan redusere risikoen for nye angrep, samt begrense skadevirkninger dersom slikt angrep blir vellykket. Dette er et løpende kvalitetssikringsarbeid som må evalueres i takt med risikoene som oppstår.

Personverntiltak er innført ved behov for nye systemer og aktiviteter som behandler personopplysninger. Schrems II-dommen om overføring av personopplysninger til land utenfor EØS har vært og er under oppfølging for eventuelle konsekvenser. Interne forespørsler om behov for tiltak er behandlet og eksterne forespørsler om deling av verktøy er besvart.

Nulltoleranse for økonomiske misligheter

Norad praktiserer nulltoleranse for økonomiske misligheter ved forebygging, avdekking, undersøkelser og sanksjoner. Retningslinjene vektlegger sentrale elementer i tilskuddsmottakeres plikter og ansvar for å etterleve tilskuddsavtalene slik at økonomiske misligheter avverges. Ved god etterlevelse av tilskuddsavtalen kan tilskuddsmottaker føre misligholdte midler tilbake til prosjekt og ikke til UD og Norad som tidligere. Det er fremdeles få tilfeller som kvalifiserer til tilbakebetaling til prosjekt, men antallet er økende. Hovedgrunnene til at det fremdeles oftest må betales tilbake til staten, er vesentlige svikt i internkontrollen, sen melding til Norad og at prosjektet er opphørt som følge av misligholdet.

Varslingsteamet mottok 81 meldinger og varsler om mistanke om økonomiske misligheter i 2020, hvorav åtte omhandlet seksuelt misbruk og trakassering. Antallet varsler er omtrent likt som for 2018, og en nedgang på 30 prosent fra 2019. Det utarbeides en egen årsrapport fra Norads arbeid med økonomiske misligheter som er tilgjengelig på Norad.no

Fellesføringer fra regjeringen

Realisere regjeringens inkluderingsdugnad

Etter en langvarig omstillingsprosess som inkluderte rekrutteringsfrys, kunne Norad fra vinteren 2020 igjen utlyse stillinger på ordinær måte. Dette tok oss inn i en svært hektisk rekrutteringsperiode hvor arbeidet med å følge opp alle deler av inkluderingsdugnaden dessverre måtte begrenses noe. Gjennom 2020 ble det foretatt 43 nyansettelser. Det innkalles minst én kvalifisert kandidat fra målgruppene for inkluderingsdugnaden til intervju. Til tross for dette har vi ingen nyansatte med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV'en i 2020.

Norad har valgt en stegvis tilnærming i arbeidet med inkluderingsdugnaden. Våren 2020 endret vi våre utlysningstekster etter forslag fra DFØ slik at de er mer inkluderende overfor målgruppen for dugnaden. Vi kan anta en sammenheng mellom dette, og at andelen søkere fra målgruppen har økt fra 1,7 prosent i 1. halvår til 3,0 prosent i 2. halvår 2020. Medarbeidere med ansvar for rekruttering påbegynte kompetansehevende tiltak gjennom deltakelse på deler av Difis webinarer i 2020. I 2021 vil alle som har rekruttering som hovedansvarsområde gjennomføre Difis seminarrekke om inkluderingsdugnaden.

For å øke den generelle mangfoldskompetansen i organisasjonen opprettet Norad høsten 2020 et mangfoldsprosjekt. Målet for prosjektet er å utvikle en femårig strategi for arbeidet med mangfold både internt i Norad og eksternt blant våre samarbeidspartnere. Målgruppene for inkluderingsdugnaden vil stå sentralt i prosjektet på lik linje med de øvrige grupperingene omfattet av likestillings- og diskrimineringslovverket. Rekruttering er ett av områdene prosjektet skal arbeide med.

Gjennom samarbeid med NAV arbeidet vi aktivt for å kunne gi tilbud om praksisplass og ansettelse med lønnstilskudd fra NAV. I 2020 hadde vi tre medarbeidere med lønnstilskudd fra NAV.

Motvirke arbeidslivskriminalitet

Anskaffelser over 100 000 kroner eks. mva. gjennomføres i tråd med lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Vi følger etablert praksis i arbeidet med anskaffelser. Egenerklæringsskjema eller det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD) benyttes som dokumentasjon på at tilbydere har god yrkesmessig vandel. Leverandører i Norads anbudsprosesser må akseptere Norads kontraktbetingelser som har et eget punkt om lønns- og arbeidsvilkår. Også underleverandører forpliktes til de samme vilkårene. I bransjer med kjent risiko, som renhold, reduserer vi bruk av underleverandører til ett ledd.

Norads kontrakter kan følges opp med hensyn til arbeidslivskriminalitet, basert på inngått kontrakt og gjeldende forskrifter. Etterlevelse sikres ved å kreve dokumentasjon av tilbyders arbeidsavtaler, lønnslipper og timelister. Norad har gjort stikkprøvekontroller i avtaler med kjent risiko.

Del V: Vurdering av framtidsutsikter

Vi ser mot 2030

Mye gikk bra i verden før covid-19. På mange områder hadde den siste generasjonen sett en framgang som er unik i menneskets historie. Antallet ekstremt fattige var blitt langt færre. En milliard mennesker hadde løftet seg ut av fattigdom. Dette var en nedgang fra 36 prosent til under ti prosent siden 1990. I tillegg økte tilgang til utdanning, helsetjenester og ren energi og barnedødelighet ble redusert. Selv om mange fremdeles har lite å leve for og er utsatte, er dette fantastiske fremskritt.

Covid-19 snudde dette på hodet. I skrivende stund er det tydelig at pandemien ikke var et mellomspill, men en hendelse som kommer til å være med oss en stund framover. Det er forventet at ekstremfattigdommen vil stige for første gang på flere tiår, og verst blir det i Afrika sør for Sahara. Tilbakeslaget for mange utviklingsland kan være det definerende øyeblikket for dette tiåret. Dette er land som kan bli stående lenge uten vaksine og mulighet til å snu nedgang til oppgang når pandemien er over.

Pandemien har også sosiale konsekvenser. Økte helseproblemer, færre som fullfører utdanningen sin og økt antall barneekteskap.

Dette kommer på toppen av en klimakrise, tapet av natur og betydelige demokratiske tilbakeslag. Lokale partnere rapporterer stadig om trusler og vanskeligere arbeidsforhold. Viktige globale initiativer på globale utfordringer har blitt møtt med mer motstand.

Selv med innfrielse av Parisavtalen er det sannsynlig at temperaturen globalt vil øke med rundt tre grader Celsius. Det vil ha enorme konsekvenser. Fattige land vil bli hardest rammet. Samtidig er dette land som har minst ressurser for å tilpasse seg. Verdensbanken regner med en økning i ekstremt fattige på rundt 100 millioner mennesker mot 2030, bare på grunn av klimaendringer.

Samtidig gir Agenda 2030 håp om samarbeid og framgang. Bærekraftsmålene er en global handlingsplan verden har blitt enige om. De er sentrale i norsk utviklingspolitikk og bærebjelken i Norads arbeid. På slutten av 2020 lanserte vi vår nye strategi. I 2021 skal den settes ut i livet.

Vår hovedoppgave vil være å sette penger i arbeid. Å etablere innsatser som kan skape de store endringene. Det skal vi gjøre i partnerskap med sivilt samfunn, næringsliv og academia. Arbeidet vil bygge på kunnskap og innsikt. Fakta skal ha makta i det vi gjør, rådene vi gir og valgene vi tar.

Den nye strategien ser mot 2030. Bistand kan være en verktøykasse for å nå bærekraftsmålene. Norad forvalter halve bistandsbudsjettet, med stort ansvar for resultatene som oppnås. Vi skal derfor sette penger i arbeid på en mer strategisk måte og være en sentral partner som bringer ulike aktører sammen.

Klima og miljø vil bli integrert i alt arbeidet vi gjør, og førende for inngåelse av nye partnerskap og initiativer. Videre fremmer vi en innovasjons- og nyskapingkultur som prøver nye partnere, kanaler og måter å drive bistand på. Vi vil styrke og systematisere utvikling, deling og bruk av kunnskap. Innad i Norad skal vi jobbe for å øke mangfold og videreutvikle læring.

Norad skal levere på oppdragene vi får fra Utenriksdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Vi skal sette penger i arbeid, gi solide faglige råd og kvalitetssikre. Vi skal samarbeide med partnere som oppnår gode resultater. Vi skal samle inn resultatene og dokumentere dem. Vi skal være framtidsrettet. Et godt Norad er et Norad som får bistand til å virke.

Del VI: Årsregnskap

PA utarbeider ledelseskommentar og tabeller.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra eget departement.

Årsregnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible tildelinger og regnskapsførte utgifter og inntekter, fordringer og gjeld.

Norad fører og rapporterer sitt virksomhetsregnskap i henhold til kontantprinsippet.

Årsregnskapet vurderes å gi et korrekt uttrykk for årets ressursbruk.

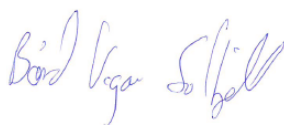
Vurdering av vesentlige forhold ved årsregnskapet

Ansvar for kjernebidragene til gavefondene gjennom utviklingsbankene for de fattigste landene ble overført fra UD til Norad i 2020. Dette gjelder Verdensbankens *International Development Association* (IDA), Afrikabankens *African Development Fund* (AfDF) og Den asiatiske utviklingsbankens *Asia Development Fund* (AsDF). Bidragene gis gjennom gjeldsbrev. Fra tidligere har Norad også ansvar for gjeldsbrev som gjelder 'Den globale miljøfasiliteten' (GEF). I henhold til retningslinjer fra Finansdepartementet er det UD som rapporterer på alle gjeldsbrev inkl. de som har blitt overført til Norad. Beløpet er likevel lagt inn i Oppstilling av bevilgningsrapportering i samråd med UD.

Revisjonsordning

Norads regnskap revideres av Riksrevisjonen som bekrefter årsregnskapet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. Revisjonsberetningen er offentlig informasjon fra det tidspunkt den utstedes fra Riksrevisjonen.

Oslo, 12. mars 2021

Bård Vegar Solhjell
direktør

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for Norad er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene") og Virksomhets- og økonomiinstruks for Norad, fastsatt av utviklingsministeren 1. januar 2021. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1 *Generelt om årsregnskap*, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115/2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement. Virksomheten omfattes av nettoføringsordningen for budsjettering og regnskapsføring av merverdiavgift i statsforvaltningen gjeldende fra 2015. Nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-116/2020.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 *Grunnleggende prinsipper for årsregnskap*:

- a) Regnskapet skal følge kalenderåret (ettårsprinsippet)
- b) Regnskapet skal inneholde alle utgifter og inntekter for regnskapsåret (fullstendighetsprinsippet)
- c) Regnskapet skal utarbeides i tråd med kontantprinsippet
- d) Utgifter og inntekter skal føres opp i regnskapet med brutto beløp (bruttoprinsippet)

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 *Rapportering til statsregnskapet*. Sumlinjen 'Netto rapportert til bevilgningsregnskapet' er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall Norad har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet Norad har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva Norad har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser Norad står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorapporteringen

Artskontorapporteringen viser regnskapstall Norad har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Norad har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 8 viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen. Differansen utgjør leverandørgjeld per 31.12.2020.

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2020

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling *	Regnskap 2020	Merutgift (-) og mindreutgift
141	Direktoratet for utviklingsamarbeid	01	Driftsutgifter	A, B	298 115	282 880	15 235
140	Utenriksdepartementet	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	59 797	56 997	2 800
141	Direktoratet for utviklingsamarbeid	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	26 818	23 806	3 012
1482	Internasjonale klima- og utviklingstiltak	01	Driftsutgifter	A, B	37 244	32 169	5 075
150	Humanitær bistand	70	Nødhjelp og humanitær bistand	A	7 500	7 500	0
151	Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	70	Fred og forsoning	A	22 000	22 000	0
151	Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	73	FN og globale utfordringer	A	16 000	16 000	0
159	Regionbevilgninger	72	Afghanistan	A	57 500	57 472	28
159	Regionbevilgninger	75	Afrika	A	165 750	165 710	40
160	Helse	70	Helse	A	4 879 088	4 879 087	1
160	Helse	71	WHO	A	225 500	225 500	0
160	Helse	72	UNAIDS	A	60 000	60 000	0
161	Utdanning, forskning og faglig samarbeid	70	Utdanning	A	1 854 483	1 853 876	607
161	Utdanning, forskning og faglig samarbeid	71	Forskning	A	153 300	153 300	0
161	Utdanning, forskning og faglig samarbeid	72	Kunnskapsbanken og faglig sama	A	501 161	500 769	392
162	Næringsutvikling, landbruk og fornybar er	70	Næringsutvikling og handel	A	343 561	343 539	22
162	Næringsutvikling, landbruk og fornybar er	71	Matsikkerhet og landbruk	A	552 376	552 375	1
162	Næringsutvikling, landbruk og fornybar er	72	Fornybar energi	A	369 416	369 340	76
163	Klima, miljø og hav	70	Miljø og klima	A	1 249 416	1 249 411	5
163	Klima, miljø og hav	71	Hav og marin forsøpling	A	244 609	244 609	0
164	Likestilling	70	Likestilling	A	238 389	238 387	2
164	Likestilling	71	UNWOMEN	A	100 000	100 000	0
164	Likestilling	72	UNFPA	A	530 000	530 000	0
164	Likestilling	73	Sårbare grupper	A	487 900	487 898	2
170	Sivilt samfunn	70	Sivilt samfunn	A	2 071 587	2 071 557	30
171	FNs utviklingsarbeid	70	UNDP	A	615 000	615 000	0
171	FNs utviklingsarbeid	71	UNICEF	A	410 000	410 000	0
171	FNs utviklingsarbeid	72	FN Andre tilskudd	A	94 000	94 000	0
172	Multilaterale organsiasjoner og gjeldslette	70	Verdensbanken	A	1 078 000	1 078 000	0
172	Multilaterale organsiasjoner og gjeldslette	71	Regionale banker og fond	A	741 359	741 359	0
172	Multilaterale organsiasjoner og gjeldslette	72	Strategisk samarbeid	A	33 000	33 000	0
172	Multilaterale organsiasjoner og gjeldslette	73	Gjeldslette	A	69 810	69 757	53
1482	Internasjonale klima- og utviklingstiltak	73	Klima- og skogsatsingen	A	1 526 540	1 518 753	7 788
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgif	01	Driftsutgifter			19 376	
<i>Sum utgiftsført</i>					19 119 220	19 103 426	
Inntekts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2020	Merinntekt og mindreinntekt (-)
5309	Tilfeldige inntekter	29	Inntekter til statskassen			169 171	169 171
5309	Tilfeldige inntekter	29	Grupplivsforsikring			327	
5605	Inntekter til statskassen	83	Renteinntekter			2 988	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift			29 491	
<i>Sum inntektsført</i>					0	201 977	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						18 901 449	
Kapitalkontoer							
600880	Norges Bank KK /innbetalinger					208 713	
600880	Norges Bank KK/utbetalinger					-19 110 167	
701140	Endring i mellomværende med statskassen					5	
<i>Sum rapportert</i>						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto	Tekst				2020	2019	Endring
810103	Opptjent fondskapital				6 432 086	490 840	5 941 246
701140	Mellomværende med statskassen				-8 727	-8 733	5

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
14101	8 765	289 350	298 115
14021		59 797	59 797
14121	3 547	23 271	26 818
148201		37 244	37 244
15070		7 500	7 500
15170		22 000	22 000
15173		16 000	16 000
15972		57 500	57 500
15975		165 750	165 750
16070		4 879 088	4 879 088
16071		225 500	225 500
16072		60 000	60 000
16170	29 183	1 825 300	1 854 483
16171		153 300	153 300
16172	31 261	469 900	501 161
16270	1 456	342 105	343 561
16271		552 376	552 376
16272		369 416	369 416
16273		0	0
16370	14	1 249 402	1 249 416
16371		244 609	244 609
16470		238 389	238 389
16471		100 000	100 000
16472		530 000	530 000
16473		487 900	487 900
17070	43 116	2 028 471	2 071 587
17170		615 000	615 000
17171		410 000	410 000
17172		94 000	94 000
17270		1 078 000	1 078 000
17271		741 359	741 359
17272		33 000	33 000
17273		69 810	69 810
148273		1 526 540	1 526 540

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år										
Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings-fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindretutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntekts fullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
14101	Mulig overførbart beløp	15 235		15 235				15 235	14 468	14 468
14021	Mulig overførbart beløp	2 800		2 800				2 800	2 990	2 800
14121	Mulig overførbart beløp	3 012		3 012				3 012		3 012
148201	Mulig overførbart beløp	5 075		5 075				5 075	1 862	
15070	"kan overføres"	0		0						
15170	"kan overføres"	0		0						
15173	"kan overføres"	0		0						
15972	"kan overføres"	28		28						
15975	"kan overføres"	40		40						
16070	"kan overføres"	1		1						
16071	"kan overføres"	0		0						
16072	"kan overføres"	0		0						
16170	"kan overføres"	607		607						
16171	"kan overføres"	0		0						
16172	"kan overføres"	392		392						
16270	"kan overføres"	22		22						
16271	"kan overføres"	1		1						
16272	"kan overføres"	76		76						
16273	"kan overføres"	0		0						
16370	"kan overføres"	5		5						
16371	"kan overføres"	0		0						
16470	"kan overføres"	2		2						
16471	"kan overføres"	0		0						
16472	"kan overføres"	0		0						
16473	"kan overføres"	2		2						
17070	"kan overføres"	30		30						
17170	"kan overføres"	0		0						
17171	"kan overføres"	0		0						
17172	"kan overføres"	0		0						
17270	"kan overføres"	0		0						
17271	"kan overføres"	0		0						
17272	"kan overføres"	0		0						
17273	"kan overføres"	53		53						
148273	"kan overføres"	7 788		7 788						

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2020

	Note	2020	2019
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1		
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1		
Salgs- og leieinnbetalinger	1		
Andre innbetalinger	1	0	11
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		0	11
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	244 850	233 532
Andre utbetalinger til drift	3	150 668	139 720
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		395 518	373 252
Netto rapporterte driftsutgifter		395 518	373 241
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4		
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	334	0
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B		
Utbetaling av finansutgifter	4		
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		334	0
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		334	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6		
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	18 688 199	11 480 843
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		18 688 199	11 480 843
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Tilfeldige inntekter (ref.kap. 5309, inntekt)		169 171	24 218
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		327	318
Renteinntekter konto 8450 (ref. kap. 5605, inntekt)		2 988	1 771
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		29 491	28 706
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633,		19 376	9 601
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-182 601	-45 412
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		18 901 449	11 808 673
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld		2020	2019
Fordringer			415
Kasse			
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank			
Skyldig skattetrekk		-8 871	-9 148
Skyldige offentlige avgifter			-22
Negativ netto lønn		57	23
Sum mellomværende med statskassen	8	-8 814	-8 733

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Note 1 Innbetalinger fra drift		
	31.12.2020	31.12.2019
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>	0	0
Andre innbetalinger lønn	0	0
Andre innbetalinger arbeidsgiveravgift	0	0
Andre innbetalinger reisekostnader	0	11
Sum andre innbetalinger	0	11
Sum innbetalinger fra drift	0	11
Note 2 Utbetalinger til lønn		
	31.12.2020	31.12.2019
Lønn	194 958	186 706
Arbeidsgiveravgift	29 491	28 706
Pensjonsutgifter*	21 563	20 817
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-8 250	-7 673
Andre ytelser	7 088	4 976
Sum utbetalinger til lønn	244 850	233 532
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
Antall årsverk*	241	251
<i>*Grunnlaget for årsverk er fom 2020 rapport fra SAP som kom i 2020. Ulikt grunnlag gjør at tall ikke kan sammenlignes med foregående år.</i>		
Note 3 Andre utbetalinger til drift		
	31.12.2020	31.12.2019
Husleie	33 391	33 022
Flyttekostnader	0	0
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	882	2 068
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	81	119
Mindre utstyrsanskaffelser	875	124
Leie av maskiner, inventar og lignende	3 575	2 644
Kjøp av konsulenttenester	76 482	71 384
Kjøp av andre fremmede tenester	23 053	**
Reiser og diett	3 881	21 494
Øvrige driftsutgifter	8 448	8 866
Sum andre utbetalinger til drift	150 668	139 720

** Kjøp av andre fremmede tenester 2019 inngå i Kjøp av konsulenttenester

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter		
	31.12.2020	31.12.2019
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter		0
Valutagevinst		
Annen finansinntekt		
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter		
Valutatap		
Annen finansutgift		
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0
Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer		
	31.12.2020	31.12.2019
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende		
Tomter, bygninger og annen fast eiendom		
Beredskapsanskaffelser		
Infrastruktureiendeler		
Maskiner og transportmidler		
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	334	0
Sum utbetaling til investeringer	334	0
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd		
Obligasjoner		
Investeringer i aksjer og andeler		
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0
Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
	31.12.2020	31.12.2019
Innbetalinger til statskassen - ubrukne midler		
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0
Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
	31.12.2020	31.12.2019
Tilskudd til kommuner	4 400	6 400
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	138 716	144 166
Tilskudd til finansielle foretak	75 975	67 636
Tilskudd til husholdninger	5 124	6 917
Tilskudd til ideelle organisasjoner	6 324 441	5 204 781
Tilskudd til statsforvaltningen	377 314	410 269
Tilskudd til utlandet	11 762 230	5 640 674
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	18 688 199	11 480 843

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2020	31.12.2020	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*			0
Obligasjoner			0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer			0
Andre fordringer	87	87	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende			0
<i>Sum</i>	87	87	0
Langsiktige gjeld			
Annen langsiktig gjeld			0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-623		-623
Skyldig skattetrekk	-8 871	-8 871	0
Skyldige offentlige avgifter			0
Annen kortsiktig gjeld	57	57	0
<i>Sum</i>	-9 437	-8 814	-623
Sum	-9 350	-8 727	-623

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B.

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
--	-------------	---------------	-----------	-------------	----------------------------	-------------------------------------	-------------------------------

Aksjer

Balanseført verdi 31.12.2020 **0**

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Vedlegg

Vedlegg 1: Rapport tilskuddsmidler – Utenriksdepartementet

Vedlegg 2: Rapport tilskuddsmidler – Klima- og miljødepartementet

Vedlegg 3: Norads rapporter, studier mv.

Vedlegg 4: Norad - verv i styrer, arbeidsgrupper

Vedlegg 5: Konferanser, seminarer mv arrangert av Norad/med Norad som medarrangør